

De Drie Goddelijke Deugden

Tijdschrift van de heemkondekring Nicolaüs Poppelius
Jaargang 8, nr. 31: maart 2004

De oude pastorie van Ravels (nu kippenlachterij Klaasen)

Het gebouw op deze foto werd in opdracht van de Ravelse pastoor Cyrillus Cuylen in 1735 opgetrokken en moest tot woning dienen voor de Ravelse pastoor. Het is gelegen tussen Ravels Dorp en Eel waar nu de burelen van kippenlachterij Klaasen zijn in ondergebracht en fungeerde van 1735 tot 1896 als Ravelse pastorie. De totale kosten die uiteindelijk werden betaald door de abt van Tongerlo bedroegen ongeveer 4733 gulden. Tijdens de Franse Revolutie werden de kerkelijke goederen verbeurd verklaard (Besloten Tijd) en openbaar verkocht. En zo verging het ook de Ravelse pastorie die op 1 mei 1807 voor 500 gulden aan Cornelius Heyns werd verkocht. Deze verhuurde ze aan de gemeente Ravels, zodat de Ravelse pastoor niet moest uitzien naar een andere woning. Later kwam de pastorie terug in het bezit van de gemeente Ravels die het gebouw in 1864 grondig liet herstellen zodat de gemeentesecretaris in 1866 met recht getuigde dat de pastorie van Ravels "zich in de beste staat" bevond. Toen in 1896 de parochie van St.-Adriaan in Ravels-Eel werd opgericht vond men het noodzakelijk twee nieuwe pastorieën te bouwen, één in Eel en één in het centrum en daarom werd de oude pastorie in de Peel op 25 september 1901 verkocht aan de samenwerkende melkerij "De Eendracht". Deze foto werd genomen in 1904.

In dit nummer:

1. De Rakethoeve	blz.67
2. Index "De Drie Goddelijke Deugden"	blz.70
3. Evolutie van het Bevolkingscijfer	blz.76
4. Op de koffie bij Josephine Swaan	blz.78
5. Henri Van Hees	blz.86

HEEMKUNDEKRING NICOLAÛS POPPELIUS

Ravels-Weelde-Poppel

Adres: Torenstraat 12, 2381 Weelde
Bankrekening: 733-3522204-67
Lidmaatschap: inclusief abonnement op "De Drie Goddelijke Deugden": 16 euro

BESTUUR:

Voorzitter:	Laurent Woestenburg,	Beatrijs van Nazarethlaan 2,	2382 Poppel	014/656993
Secretaris:	Ria Verheyen,	Welvaartstraat 14,	2300 Turnhout	014/421839
Penningmeester:	Agnes Luyten,	Berkenlaan 91,	2380 Ravels	014/658346
Leden:	Constant De Kinderen,	Vooreel 61,	2380 Ravels	014/655030
	Jos Nooyens,	Overbroek 15B,	2382 Poppel	014/658636
	Frans Slegers,	Steenweg op Weelde 60,	2382 Poppel	014/655751
	Paul Van Baelen,	Straatakkers 4,	2381 Weelde	014/657315
	Marc Van Gorp,	Grote Baan 97,	2380 Ravels	014/656905
	Frans Van Tigchelt,	Otterstraat 6,	2300 Turnhout	014/426453
	Marc Vermeeren,	De Meerkens 10	2382 Poppel	014/658838
	Magda Vloemans,	Turnhoutseweg 2,	2381 Weelde	014/655156
	Marinus Willems,	Weeldestraat 154,	2381 Weelde	014/655728

REDACTIEADRES:

Marc Vermeeren	De Meerkens 10	2382 Poppel	014/658838
marc.vermeeren@pandora.be			

Voor informatie in verband met de inhoud, vormgeving of verschenen teksten kan u steeds terecht op het redactie-adres. Wenst u een tekst of een idee voor publicatie aan te bieden, dan kan u dat ook steeds doen bij een van de bestuursleden

VOORRADIGE PUBLICATIES:

Boek "De Drie van het Noorden"	5 euro
De Drie Goddelijke Deugden jaargangen 1 t/m 5 + "De Drie van het Noorden"	25 euro
De Drie Goddelijke Deugden jaargangen 1 t/m 5: per jaargang	6 euro
De Drie Goddelijke Deugden jaargangen 1 t/m 5: per los nummer	1,75 euro
De Drie Goddelijke Deugden jaargangen 6 en 7: per jaargang	12 euro
De Drie Goddelijke Deugden jaargangen 6 en 7: per los nummer	3 euro
Verjaardagskalender	6 euro
Videoband "Leven in Weelde"	18,5 euro

ARCHIEF/MUSEUM:

Raadpleging van het archief kan slechts na afspraak (014-656993) of tijdens de openingsuren van het museum. Het museum is open elke laatste zondag van de maand van 14 tot 17 uur (behalve in december)

WEBSITE:

<http://users.skynet.be/Ravels-Weelde-Poppel>

De Rakethoeve

door Jos Nooyens en Laurent Woestenburg

Onderstaand verhaal is opgetekend bij Jan Walschots. Het speelde zich af toen Jan zelf nog maar 13 jaar oud was. Het hele gebeuren heeft zo'n indruk op hem gemaakt dat het voor zijn leven in het geheugen gegrift staat.

Het was Kerstdag 1944. In ieders geest zinderde nog die ene mooie zin na: 'Vrede op aarde aan alle mensen van goede wil'. Helaas was voor sommigen de kerstvrede echter nog ver te zoeken. Zo ook voor Adriaan en Cornelia Walschots-Hoefnagels. Moeder Cornelia Hoefnagels trok op die Kerstmis samen met haar oudste zoon Jan en buurmeisje Toke Bayens, naar het gasthuis van Turnhout om er haar man Adriaan Walschots te bezoeken. Adriaan, te Poppel vooral Philemon genoemd, werd daar al tien weken verzorgd. Op 16 oktober was hij immers op een voetmijn getrapt en had hij een gedeelte van een onderbeen verloren. Bij hun aftocht in het begin van oktober 1944 hadden de Duitse soldaten te Poppel in de gebieden van de Pannenhoef, de grens met Goirle, Maarle, Aarle en Nieuwkerk namelijk nogal wat mijnen geplaatst. Deels waren dat voetmijnen en deels tankmijnen.

Op 16 oktober moest zoon Jan Walschots samen met zijn broer Aloys 's namiddags in het gebied 'De Hoeven' een kar rapen gaan plukken. De Hoeven ligt in het gehucht Maarle op een paar honderd meter van de Nederlandse grens. Vader zou die lading rond 15.30 u. komen ophalen. De twee kinderen speelden nog op de weg waarlangs vader met zijn gespan vertrok. Amper 500 m verder weerklonk plots een luide knal. Vader had op een mijn getrapt. De beide kinderen waren dus ooggetuigen van het vreselijk drama dat vader Adriaan overkwam.

Gelukkig was op een akker in de buurt buurman Jan Timmermans, te Poppel bekend als Jan van Jefkes, aan het ploegen. Hij haakte vliegensvlug de ploeg af en spande zijn paard voor een kar die daar 'te heuj' stond. Met de hulp van Fientje Van Iersel werd het slachtoffer op de kar getild. Zo vlug het kon reed Jan met Adriaan naar huis, waar meteen de dokter en het Rode Kruis erbij gehaald werden. Adriaan werd meteen met een wagen van het Rode Kruis naar het gasthuis te Turnhout vervoerd. Van Turnhout is hij echter al vlug naar Leuven gevoerd voor verdere verzorging. Adriaan is lang onder doktershanden gebleven. Dankzij de universiteitskliniek van Leuven kon zijn knie nog

De Rakethoeve te Maarle (Poppel) anno 2003

Adriaan Walschots

gered worden, zodat hij het kon stellen met een prothese onder de knie. De burens sprongen bij waar zij ook maar konden helpen. Zo hield schoonbroer Bart Hoefnagels het geboer draaiende en verzorgde Catho Walschots de huishouding. Zij paste ook op de vijf kinderen als moeder Cornelia (Kee) haar man in het ziekenhuis ging bezoeken.

En nu terug naar die kerstdag van 1944. Adriaan keek op zijn ziekbed natuurlijk uit naar het bezoek dat hij verwachtte. Hij hoopte namelijk goed nieuws over de boerderij en zijn gezin te horen te krijgen. Maar neen hoor, terwijl moeder en zoon Jan hem hun kerstwensen overbrachten, sloeg het noodlot alweer toe op de boerderij van Maarle 24. Hoewel Poppel al drie maanden bevrijd was, bleven de Duitsers de haven van Antwerpen met vliegende bommen (V1's) en raketten (V2's) bestoken. Poppel bleek namelijk in de aanvliegroute van deze moordende tuigen te liggen. De vliegende bommen maakten een krachtig geluid en stieten achteraan een vlamme sliert uit. Ze waren dus voor het geallieerde afweergeschut een gemakkelijke prooi. Dat was een heel andere situatie dan met de V2-raketten, die net als een grote kanonkogel in een parabool geruisloos en onzichtbaar op hun doel afstevenden. Tegen deze laatste was er nog steeds geen verweer.

Op Kerstdag 1944 om 12.30 u. sloeg zo'n waarschijnlijk op Antwerpen gerichte V2 in op de hoeve Walschots-Hoefnagels te Maarle. De raket ontplofte vlakbij het woonhuis annex koestal en de daarvan losstaande schuur. De boerderij werd bijna volledig verwoest. De helpende burens op de boerderij, Bart Hoefnagels en Catho Walschots, zaten op dat ogenblik met de drie kinderen Aloys, Liza

Cornelia Hoefnagels

en (in het kinderzitje) baby Fons aan tafel in de huiskamer. Het vier jaar oude Joske had juist de woonkamer verlaten om een 'benneke patatschillen' naar de koeien te brengen. En dat werd hem fataal, want de luchtverplaatsing van de explosie op de voorstal smakte hem tegen de muur. Daar werd hij, evenwel zonder veel zichtbare verwondingen, dood aangetroffen. De anderen bleven als bij wonder ongedeerd, al vlogen zowaar de brokstukken van de schouw hen om de oren. Wel kleurden zij helemaal zwart van het roet. Joske werd opgebaard bij buurman Cornelius Bayens in het huis waar hij even te voren nog op bezoek was geweest.

De drie bezoekers van Adriaan verlieten het gasthuis van Turnhout om met de stoomtram huiswaarts te keren. Zij waren nog onwetend van het gebeuren te Poppel. Met de tram moesten zij over de vaart te Ravels. Echter, de Duitsers hadden de brug opgeblazen. Men had al wel een noodbrug over het water gelegd, maar er geen tramsporen op voorzien. Daarom moesten de tramreizigers te voet over die noodbrug om aan de andere kant in een ander klaarstaand tramstel te stappen. Toen moeder Cornelia, zoon Jan en Toke Bayens goed en wel in de tram zaten, hoorden ze van medereizigers, dat er te Poppel een V2 – raket op een boerderij was gevallen. Men wist niet precies te vertellen waar dat gebeurd was, maar het zou gaan om een boerderij van iemand die recent zijn voet verloren was door een landmijn en die in Turnhout in het ziekenhuis lag. Er werd bij gezegd, dat daarbij een zoontje van 4 jaar om het leven gekomen was. De link was vlug gelegd. Jan weet nog gevoelvol te vertellen over hun angst en onrust en hoe lang zo'n rit met de stoomtram van Ravels naar Poppel wel kan duren.

Close-up van de Antoniusnis

's Morgens hadden moeder en de kinderen hun fietsen in het Dorp achtergelaten om met de tram naar Turnhout te rijden. Dus moesten zij bij hun terugkeer weer van het centrum naar Maarle fietsen. Aan 'Het Spieke' kwamen zij een wagen van het Rode Kruis tegen. Moeder Cornelia sprong van haar fiets en gooide hem voor de auto om hem te doen stoppen. Daarin zat schoonbroer Jaak Verschueren als begeleider. Deze vertelde hen wat er gebeurd was en bevestigde dat Joske overleden was. De andere kinderen bevonden zich in de wagen. Moeder stapte prompt in de Rode-Kruiswagen en samen reden ze naar Turnhout om de kinderen te laten onderzoeken. Dat gebeurde meteen en ondertussen ging moeder de nare boodschap overbrengen aan de aan het ziekbed gekluisterde vader Adriaan. In Maarle kwam de geburenhulp snel op gang. De kinderen werden

opgevangen en het vee werd gestald bij de burenen. Alras werd ook met de wederopbouw begonnen en de 15 meter brede krater werd opnieuw opgevuld, gedeeltelijk met het puin van de vernielde boerderij. Op de eigenste plaats van het gebeuren prijkt nu, - als een Fenix uit zijn as verrezen -, de "Rakethoeve", met woonhuis, stal en schuur onder één dak verenigd. Onderpastoor Uydens heeft er tijdens de wederopbouw voor gezorgd, dat in een nis in de voorgevel van het schuurgedeelte een beeld van de H. Antonius met het Jezuskind werd geplaatst. Men kan zich de vraag stellen waarom nu nodig een beeld van Antonius, die toch aanbeden wordt voor het terugvinden van verloren voorwerpen, in de nis van een boerderij geplaatst moest worden. Misschien was de onderpastoor de mening toegedaan dat de boeren de H. Isidorus al genoeg eer hadden bewezen en daarom deze heilige hadden ingeruild voor een H. Antonius. Wel heeft Antonius vanuit zijn nis het kunnen meebeleven, dat de familie Walschots nog vele vredige jaren heeft mogen slijten in de Rakethoeve. Vader Adriaan bleef wel sukkelen met zijn been, maar met de hulp van vrouw en kinderen en een goed geregelde officiële tegemoetkoming voor de geleden oorlogsschade slaagde hij er toch in de boerderij weer tot bloei te brengen. Hij mocht het verder ook nog beleven dat zijn kinderen allen hun gezinnen stichtten. Hij overleed op 23 maart 1977 en zijn echtgenote Cornelia op 13 september 2001. Een tweede V2-raket viel later naast het huis van Henri Timmermans-Van Gool aan de Steenweg op Weelde zonder schade aan te richten.

Joske Walschots

Jan Walschots op de plaats van het gebeuren

Index op "De Drie Goddelijke Deugden" Jaargang 1 t/m 7

door Marc Vermeeren

Leo Adriaenssen

1. - De Heerlijke Hoeve van Tulder. Jaargang 4, nr.16, blz.110-117
2. - De Bossche pachthoeve in Ravels-Eel. Jaargang 6, nr.23, blz.67-77

Jan Aerts/Rik Van Tigchelt

1. - Het ontstaan van de vaart en de kleinijverheid te Ravels en Oud-Turnhout. Jaargang 4, nr.13, blz.28-32 + Jaargang 4, nr.14, blz.58-64 + Jaargang 4, nr.15, blz.84-94

Josepha Aerts

1. - Zuster Martina Rieberghs. Jaargang 3, nr.12, blz.121-122

Rica Annaert/Luc Van Impe

1. - Een grafheuvelgroep uit de IJzertijd te Ravels. Jaargang 1, nr.2, blz.50-55

Anoniem

1. - Jaarschriften, liedjes en gedichten uit Ravels. Jaargang 1, nr.2, blz.42-46
2. - Koning Boudewijn bezocht de St.-Isidorushoeve te Poppel in 1956. Jaargang 1, nr.2, blz.56-58

3. - Poppelse schoolkinderen bezoeken het Heemkundemuseum. Jaargang 5, nr.18, blz.45-46

4. - Nieuws uit het museum. Jaargang 5, nr.18, blz.47

5. - Het kapelleke bij Lies Knip. Jaargang 6, nr.22, blz.61-62

6. - De Mantelmadonna's in onze Kempen. Jaargang 7, nr.25, blz.15-18

7. - Onze foto-actie. Jaargang 7, nr.25, blz.24-26

8. - Op bezoek in de befaamde Sint Isidorushoeve te Poppel. Jaargang 7, nr.26, blz.56-63

9. - Eucharistische Kruistocht Sint-Michiël. Jaargang 7, nr.27, blz.78-89

Bert Bogaert

1. - Etymologie. Jaargang 5, nr.18, blz.55-64

Frans Caymax

1. - De Weldse toal is wonderzuut. Jaargang 2, nr.7, blz.88-90

2. - De Weldse taal. Jaargang 5, nr.20, blz.113-115 + Jaargang 6, nr.21, blz.11 + Jaargang 6, nr.22, blz.63-64

3. - Uitdrukkingen, gezegden, staakwoorden. Jaargang 6, nr.23, blz.84-87

Bart De Prins

1. - Bernard du Bus de Gisignies (1808-1874).

Jaargang 5, nr.17, blz.6-15

Hugo Driesen

1. - Bestrafing door de tijden heen. Jaargang 6, nr.24, blz.99-105

Wim Fase/Jan Van Beurden

1. - Het geslacht Van Beurden. Jaargang 5, nr.20, blz.120-125 + Jaargang 6, nr.21, blz.20-26 + Jaargang 6, nr.22, blz.45-53

Paul Herroelen/Vic Lippeveld/Kris Van Gils/Luc Van Gompel/Marc Vermeeren/Laurent Woestenburg

1. - Willem Paulussen is niet meer. Jaargang 2, nr.6, blz.33-49

Erik Heymans

1. - Duiventorens. Architectuur en evolutie vanaf de 17e eeuw. Jaargang 6, nr.23, blz.82-84

Francis Huijbrechts

1. - De veldslag te Poppel. Jaargang 7, nr.28, blz.108-109

Jef Huysmans

1. - Het dagboek van Adriaan Kolen. Jaargang 7, nr.28, blz.107-108

L.Janssens

1. - Een zakkaartje van Lier naar Hilvarenbeek uit 1692. Jaargang 4, nr.16, blz.122-123

Adriaan Kolen

1. Het dagboek van Adriaan Kolen. Jaargang 6, nr.24, blz.120-127 + Jaargang 7, nr.25, blz.7-14 + Jaargang 7, nr.27, blz.67-70

Harrie Luijten

1. - Frans Van Rompaey. Jaargang 6, nr.24, blz.110-111

Henri Maes

1. - Intocht van de Franse troepen in Poppel in 1794. Jaargang 4, nr.16, blz.120-121

Jos Nooyens

1. - Toen had "Meneer Dokter" nog tijd. Jaargang 2, nr.7, blz.93-94

Jos Nooyens/Laurent Woestenburg

1. - Drie generaties dorpsmeden te Poppel. Jaargang 7, nr.27, blz.92-95 + Jaargang 7, nr.28, blz.99-106

Willem Paulussen

1. - Gebeurde er een mirakel te Weelde? Jaargang 1, nr.1, blz.20

2. - Het geslacht Buycx. Jaargang 1, nr.1, blz.23-26 + Jaargang 1, nr.2, blz.34-36

3. - Hoe ontstond de familienaam Van Hees te Weelde? Jaargang 1, nr.2, blz.33-34

4. - Beestachtig bloedvergieten te Ravels. Jaargang 1, nr.2, blz.42

5. - Gemeentefinanciën te Ravels anno 1900. Jaargang 1, nr.2, blz.64

6. - De Parochieregisters. Jaargang 1, nr.3, blz.75-78

7. - Modest Van der Voort. Jaargang 1, nr.3, blz.78-79

8. - Familienamen Pijnenborg, Vromans en Van Eyndhoven. Jaargang 1, nr.3, blz.79-80

9. - De Koekoekshoeve is niet meer! Jaargang 1, nr.4, blz.103-104

10. - Zo leefde Ravels in 1740. Jaargang 1, nr.4, blz.108-113

11. - De gemeentegrenzen van Ravels. Jaargang 2, nr.6, blz.66-67

12. - Het geslacht Baelemans te Ravels en te Weelde. Jaargang 4, nr.16, blz.97-103

13. - De ontwikkeling van een naam Huybs te Ravels. Jaargang 4, nr.16, blz.123-124

14. - Jagen met veer op veer. Jaargang 7, nr.26, blz.52-56

Willem Paulussen/Frans Vosters

1. - Vierhonderd jaar Dickens te Ravels en te Weelde. Jaargang 3, nr.11, blz.77-82 + Jaargang 3, nr.12, blz.123-128 + Jaargang 4, nr.13, blz.15-20 + Jaargang 4, nr.14, blz.35-41 + Jaargang 4, nr.15, blz.72-75

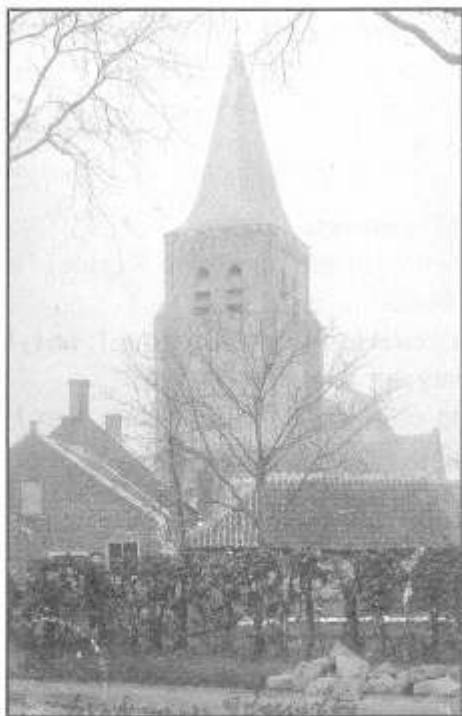
Bert Pluym

1. - 65 jaar geleden en nu. Jaargang 2, nr.8, blz.141

Louis Schats

1. - Klein Peerke. Jaargang 1, nr.4, blz.104-105

2. - Heksen en bijgeloof. Jaargang 1, nr.4, blz.105-108

De kerk van Ravels in 1875

- 3. - De ziel tussen dwaallicht en spookdier. Jaargang 2, nr.5, blz.28-31
- 4. - Het schatshoekje. Jaargang 2, nr.7, blz.95-97 + Jaargang 2, nr.8, blz.123-124 + Jaargang 3, nr.9, blz.1-2 + Jaargang 3, nr.10, blz.41-42
- 5. - Twee manen lang. Jaargang 3, nr.10, blz.56-60
- 6. - Begraven te Weelde. Jaargang 5, nr.18, blz.42-44 + Jaargang 5, nr.19, blz.86-89

G.Sels

- 1. - Spotnamen, spotgebruiken en volkshumor uit de Turnhoutse Kempen. Jaargang 2, nr.8, blz.125-135

Jac. Slavenburg

- 1. - De vaststelling van de Nederlands-Belgische grens ter hoogte van Hilvarenbeek. Jaargang 4, nr.15, blz.65-69

Frans Slegers

- 1. - De Koninklijke Fanfare "De Verenigde Vrienden" uit Poppel. Jaargang 1, nr.4, blz.97-103 + Jaargang 2, nr.5, blz.7-13 + Jaargang 2, nr.6, blz.55-61 + Jaargang 2, nr.7, blz.97-106 + Jaargang 3, nr.9, blz.6-19 + Jaargang 3, nr.12, blz.100-110 + Jaargang 4, nr.13, blz.6-15 + Jaargang 5, nr.17, blz.1-6 + Jaargang 6, nr.22, blz.35-40

Edmond Swaan

- 1. - Varkens slachten, het katersfeest en oorlogsliedjes. Jaargang 2, nr.6, blz.61-66
- 2. - Anecdoten over Weelde. Jaargang 3, nr.10, blz.60-64 + Jaargang 3, nr.11, blz.95-96
- 3. - Over de boerderij, de tondeldoos, de breischede, de wagenmakerij en zagerij. Jaargang 3, nr.11, blz.82-93
- 4. - 1940: De vlucht naar Frankrijk. Jaargang 4, nr.14, blz.52-57 + Jaargang 4, nr.15, blz.76-80

Josephine Swaan/Edmond Swaan

- 1. - Over de hulp aan Belgische krijgsgevangenen. Jaargang 3, nr.11, blz.93-94

Josephine Swaan

- 1. - Familie Huysmans-Brosens (Moleneinde Weelde). Jaargang 3, nr.12, blz.97-99
- 2. - De vliegtuigcrash te Weelde. Jaargang 7, nr.28, blz.107

Amandus Van Baelen

- 1. - Ter herinnering aan pastoor Voordeckers. Jaargang 5, nr.20, blz.115-117
- 2. - Over Frans Van Rompaey. Jaargang 5, nr.20, blz.117-118
- 3. - Van Veenmollen en Geitebokken. Jaargang 6, nr.21, blz.26-32 + Jaargang 6, nr.22, blz.41-45
- 4. - Hulshout van Toen. Jaargang 6, nr.24, blz.116-120

Lode Van Beek

- 1. - Gedichten voor de jeugd. Jaargang 4, nr.15, blz.94-96

Leo van den Berk/Laurent Woestenburg

- 1. - Van oude schuren en ander goed gerief. Jaargang 1, nr.3, blz.81-83

Guust Van der Steen

- 1. - Het geslacht Van der Steen. Jaargang 3, nr.9, blz.25-29 + Jaargang 3, nr.10, blz.33-40

Adriaan Van Gils

- 1. - Interneringskampen in Nederland tijdens W.O.I. Jaargang 2, nr.7, blz.81-82

Kris Van Gils

1. - Bezuinigingen tijdens de oorlog. Jaargang 1, nr.4, blz.113-117
2. - Het geslacht Van Gils. Jaargang 2, nr.5, blz.23-28 + Jaargang 2, nr.6, blz.68-75 + Jaargang 2, nr.7, blz.106-112 + Jaargang 2, nr.8, blz.113-122
3. - Mit Van Oekelen uit Ravels. Jaargang 6, nr.21, blz.11-20

Antoon Van Gool

1. - De bevrijding van Ravels. Jaargang 7, nr.25, blz.26-28

Marc Van Gorp

1. - N.V. Van Gorp's Moderne Wegenbouw na 60 jaar weg uit Ravels. Jaargang 3, nr.11, blz.71-73
2. - Van Pieren, Bokken en Krombeenders, gesprek met Henri Van Dun, Secretaris op rust. Jaargang 3, nr.12, blz.118-121

Albert Van Heertum

1. - Franciscus Martinus Van Heertum, 10 jaar veldwachter te Weelde (1866-1876). Jaargang 1, nr.3, blz.74-75

Jan van Helvoirt

1. - Schatputte: Paal tussen Poppel en Esbeek. Jaargang 3, nr.11, blz.69-71
2. - Hoe in 1747 in Poppel de os nog domineerde. Jaargang 5, nr.17, blz.19-22
3. - Poppelse rover op het Beekse schavot gewurld. Jaargang 6, nr.21, blz.7-10
4. - Poppelse chirurgijn zwaar gewond op Rovert. Jaargang 6, nr.23, blz.77-81

5. - Ruim baan voor de tram tussen Poppel en Esbeek in 1909. Jaargang 7, nr.27, blz.70-75

A.W.J. van Merendonk

1. - Was de 112-jarige de 90 al gepasseerd? Jaargang 1, nr.1, blz.20-22

Jules Van Olmen

1. - Jan Baptist Verreet, onderwijzer te Weelde: 1813-1857. Jaargang 4, nr.15, blz.70-71

A.G. Van Opstal/J. Roelink

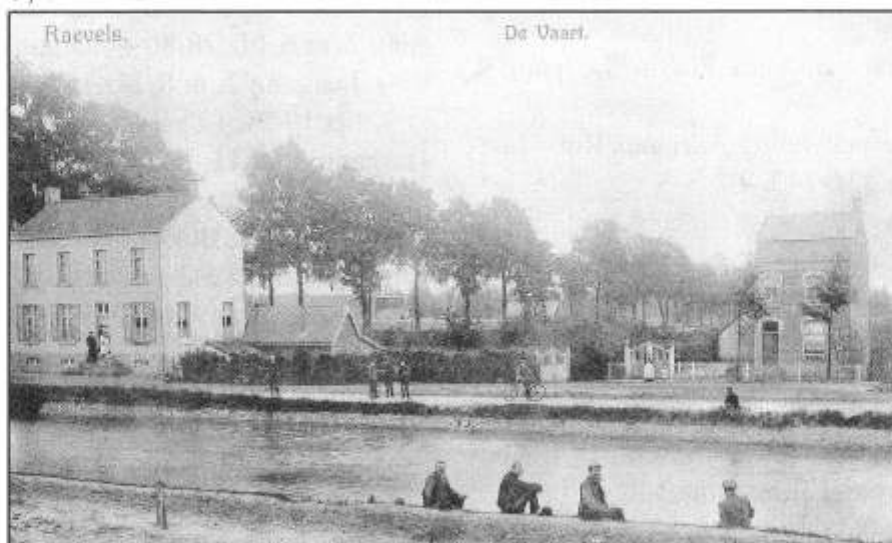
1. - Tafelmanieren in de middeleeuwen. Jaargang 6, nr.21, blz.10-11

Johan Van Steen

1. - Twee grootvaders, twee oorlogsverledens. Jaargang 5, nr.20, blz.107-113
2. - Verborgene schatten in ons archief. Jaargang 6, nr.23, blz.87-90 + Jaargang 6, nr.24, blz.111-116 + Jaargang 7, nr.25, blz.18-24
3. - Misslage te Raevens. Jaargang 6, nr.24, blz.105-108
4. - Verdachte privileges voor de vrijheid Weelde toch niet zo verdacht? Jaargang 7, nr.27, blz.76
5. - Petrus Van Gorp alias "Klein Peerke". Jaargang 7, nr.27, blz.90-92
6. - Gouden bruiloften. Jaargang 7, nr.28, blz.117-128

Johan Van Steen/Jan Van Steen

1. - Nachtelijk drama te Ravels-Eel. Jaargang 5, nr.19, blz.69-72

De Ravelse Vaart in 1904

Rik Van Tigchelt

1. - Herkent u ze nog? Oude klasfoto's van Ravels. Jaargang 1, nr.1, blz.17-19 + Jaargang 3, nr.9, blz.30-32 + Jaargang 4, nr.16, blz.104-106.

Rik Van Tigchelt/Willem Paulussen

1. - Herkent u ze nog? Oude schoolfoto's van Ravels. Jaargang 2, nr.5, blz.20-22

R. Van Uytven

1. - Vervalsingen in de Kempen: verdachte privileges voor de Vrijheid Weelde. Jaargang 4, nr.13, blz.24-27 + Jaargang 4, nr.14, blz.45-48

Ria Verheyen

1. - De Teuten. Jaargang 1, nr.1, blz.7-9
2. - Herkent u ze nog? Oude klasfoto's van Weelde. Jaargang 1, nr.3, blz.84-86

Marc Vermeeren

1. - De oude schuttersgilden St.-Sebastiaan en St.-Joris te Poppel. Jaargang 1, nr.1, blz.10-16
2. - Biografie van de Heilige Nicolaus Poppelius. Jaargang 1, nr.1, blz.27-32 + Jaargang 1, nr.2, blz.36-41 + Jaargang 1, nr.3, blz.90-96 + Jaargang 1, nr.4, blz.125-128
3. - Herkent u ze nog? Oude klasfoto's van Poppel. Jaargang 1, nr.2, blz.47-49
4. - Inwoners van Poppel die in 1666 het kosterskoren of keutergeld betaalden. Jaargang 1, nr.2, blz.58-64
5. - Familiekunde of genealogie. Jaargang 2, nr.5, blz.13-19
6. - Kwartierstaat van Pater Henri Maes. Jaargang 2, nr.6, blz.49-54
7. - Kwartierstaat van Anna Pluym. Jaargang 2, nr.7, blz.85-88
8. - De Poppelse eeuweling Adrianus Ruts. Jaargang 2, nr.8, blz.136-140

Frans Vosters

1. - Twee Weeldenaren op pelgrimstocht naar Rome. Jaargang 6, nr.23, blz.81-82

Laurent Woestenburg

1. - Bij de start van dit nieuwe tijdschrift: "Behouden vaart". Jaargang 1, nr.1, blz.1-2
2. - De Heemkundekring stelt zich voor. Jaargang 1, nr.1, blz.2-7

De houten molen van Ravels-Eel

3. - De Cecilianen van Poppel. Jaargang 1, nr.3, blz.65-71
4. - Onze grens, folklore en bron van leven. Jaargang 1, nr.3, blz.72-73 + Jaargang 1, nr.4, blz.121-124 + Jaargang 2, nr.5, blz.31-32 + Jaargang 2, nr.6, blz.76-78
5. - Sint Jan van Weelde-Straat tussen 1896 en 1951. Jaargang 1, nr.3, blz.87-90 + Jaargang 1, nr.4, blz.118-121 + Jaargang 2, nr.5, blz.4-7 + Jaargang 2, nr.6, blz.78-80 + Jaargang 2, nr.7, blz.90-93 + Jaargang 2, nr.8, blz.142-144 + Jaargang 3, nr.9, blz.19-21 + Jaargang 3, nr.10, blz.46-50 + Jaargang 3, nr.11, blz.65-68 + Jaargang 3, nr.12, blz.114-118 + Jaargang 4, nr.13, blz.1-5
6. - Van Pieren, Bokken en Krombeenders. Jaargang 2, nr.5, blz.1-3 + Jaargang 2, nr.7, blz.83-85 + Jaargang 3, nr.9, blz.3-5 + Jaargang 3, nr.10, blz.50-55
7. - Ravels, Weelde en Poppel "Toen en Nu". Jaargang 3, nr.9, blz.22-24 + Jaargang 3, nr.10, blz.43-45 + Jaargang 3, nr.11, blz.74-76 + Jaargang 3, nr.12, blz.111-113 + Jaargang 4, nr.13, blz.21-23 + Jaargang 4, nr.14, blz.42-44 + Jaargang 4, nr.15, blz.81-83 + Jaargang 4, nr.16, blz.107-109 + Jaar-

gang 5, nr.17, blz.16-18 + Jaargang 5, nr.18, blz.39-41 + Jaargang 5, nr.19, blz.94-96 + Jaargang 5, nr.20, blz.126-128

8. - Volksgeloof, sagen, vertellingen. Jaargang 4, nr.14, blz.33-34 + Jaargang 4, nr.16, blz.117-120

9. - Op bezoek bij Maria Appels. Jaargang 4, nr.14, blz.48-52

10. - Til Segers-Van Dun en Mieke Beyens-Van den Borne: samen twee eeuwen oud. Jaargang 5, nr.17, blz.23-31

11. - Wolven in onze dorpen. Jaargang 5, nr.17, blz.32

12. - Op bezoek bij Dina Van den Heuvel. Jaargang 5, nr.18, blz.33-38

13. - Jacht en stroperij. Jaargang 5, nr.18, blz.48-54 + Jaargang 5, nr.19, blz.72-80

14. - Hem ik 'et niej gezeef? Jaargang 5, nr.19, blz.65-69

15. - Rijmen en dichten door en op mensen. Jaargang 5, nr.19, blz.80-86 + Jaargang 5, nr.20, blz.97-104

16. - De fanfare Sint-Nicolauskring van Weelde. Jaargang 5, nr.19, blz.89-90

17. - Het overlijden van Frans Corneel Van Loon. Jaargang 5, nr.19, blz.91-92

18. - Aanwinsten in het museum. Jaargang 5, nr.19, blz.92-93

19. - De molen van Weelde. Jaargang 5, nr.20, blz.104-106

20. - Grappen op 1 april. Jaargang 5, nr.20, blz.118-120

21. - Vliegtuigcrash te Weelde. Jaargang 6, nr.21, blz.3-7

22. - Was Antonius Scherders uit Weelde een boef of een gekscheerder? Jaargang 6, nr.22, blz.53-59

23. - Bij een huwelijksfeest. Jaargang 6, nr.22, blz.59-61

24. - Theodorus Mattheus Wouters: Notaris en burgemeester te Weelde. Jaargang 6, nr.23, blz.90-95

25. - Het Draaiend Lied. Jaargang 6, nr.24, blz.108-110

26. - De veldslag van oktober 1944 te Poppel. Jaargang 7, nr.25, blz.3-6

27. - Winterhulp, een steun tijdens WOII. Jaargang 7, nr.25, blz.28-32

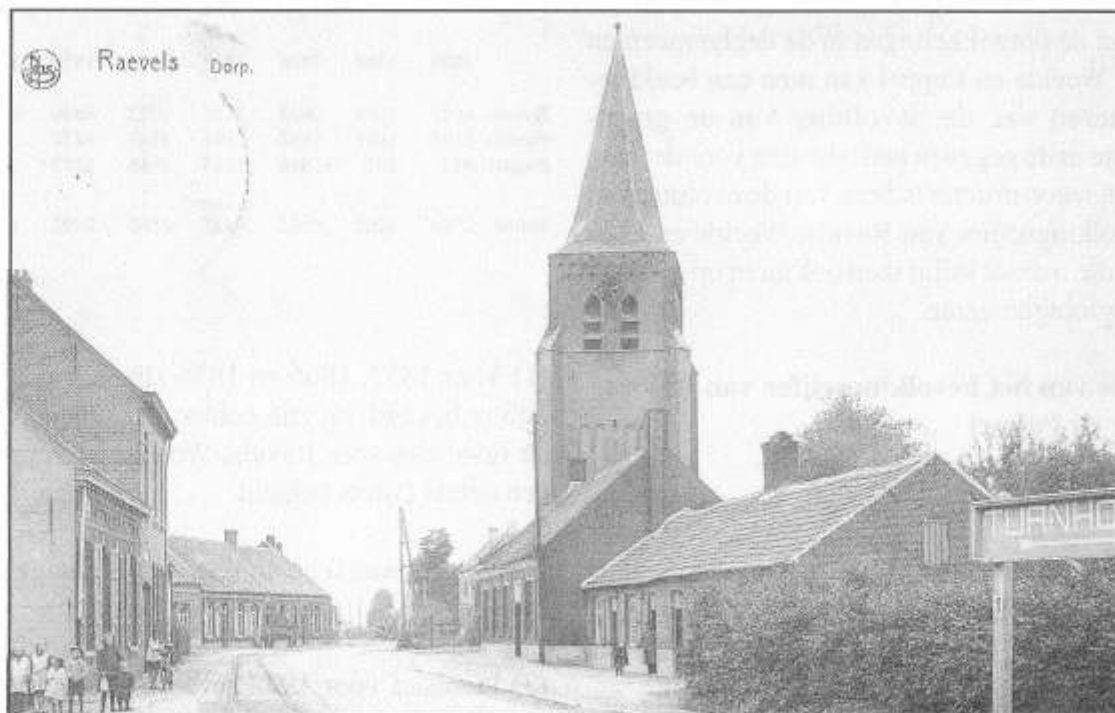
28. - Onze kring bestaat 25 jaar. Jaargang 7, nr.26, blz.35-51

29. - Een zevende zoon in 1885 te Poppel in de familie Verhaeren. Jaargang 7, nr.27, blz.77-78

30. - Poppel was een veilige halte in de escape-line in WOII. Jaargang 7, nr.28, blz.110-116

Vaststelling:

De afgelopen zeven jaar publiceerden 52 verschillende auteurs hun pennevruchten in "De Drie Goddelijke Deugden". Daarbij werden 912 bladzijden tekst geproduceerd.

Ravels-Dorp

Evolutie van het Bevolkingscijfer van Ravels, Weelde en Poppel 1880-1978

door Eric Jansen en Willy Remijns

Vooraf

Op 1 januari 1977 werden de toenmalige gemeenten Ravels, Weelde en Poppel samen met de wijk Kijkverdriet van de gemeente Oud-Turnhout, gefusioneerd tot de nieuwe grootgemeente Ravels.

Dat was een belangrijke beslissing welke de administratie van drie gemeenten samensmolt tot één centrale administratie. Tevens werd door deze beslissing een belangrijke periode afgesloten waarin gedetailleerde bevolkingscijfers jaarlijks per deelgemeente werden verzameld. De periode waarvan sprake is deze van 1880 tot 1976 (1). Voor al die jaren zijn voor Ravels, Poppel en Weelde de volgende gegevens met onderscheid naar geslacht bekend: de inwijkingen (immigraties), de uitwijkingen (emigraties), geboorten, sterfgevallen en de totale bevolking (2).

Met behulp van deze gegevens is het mogelijk een bescheiden bevolkingsanalyse te maken. Aan de hand van de ontwikkelingen in de deelgemeenten Ravels, Weelde en Poppel kan men een beeld reconstrueren van de bevolking van de grootgemeente in de gegeven periode. Een voor de hand liggende reconstructie is deze van de evolutie van het bevolkingscijfer van Ravels, Weelde en Poppel. Op die manier krijgt men ook zicht op de groei van de grootgemeente.

Evolutie van het bevolkingscijfer van Ravels, Weelde en Poppel

In de grafiek vallen een paar zaken heel duidelijk op:

- Poppel is in de beschouwde periode steeds kleiner geweest dan Ravels en Weelde
- In 1900 is de bevolking van Ravels groter geworden dan deze van Weelde

- Poppel groeide erg snel tussen 1920 en 1940. Eind 1937 bedroeg het verschil tussen Poppel en Weelde slechts 351 inwoners.

- Ravels groeide in twee perioden snel: tussen 1900 en 1910 en later tussen 1930 en 1940

- In de periode voor 1900 was de groei van Ravels, Weelde en Poppel erg grillig: dan eens een stijging, dan weer een daling.

Simpel door optellen van de bevolkingscijfers van Ravels, Weelde en Poppel bekomt men het totale bevolkingscijfer van de gefusioneerde gemeente. Daaruit blijkt het volgende:

de grootgemeente is in de beschouwde periode niet in alle jaren gegroeid. Tussen 1880 en 1900, wisselden groei en daling zich voortdurend af. Na het jaar 1900, daalde de totale bevolking in de jaren 1918, 1945 en recentelijk ook in 1972.

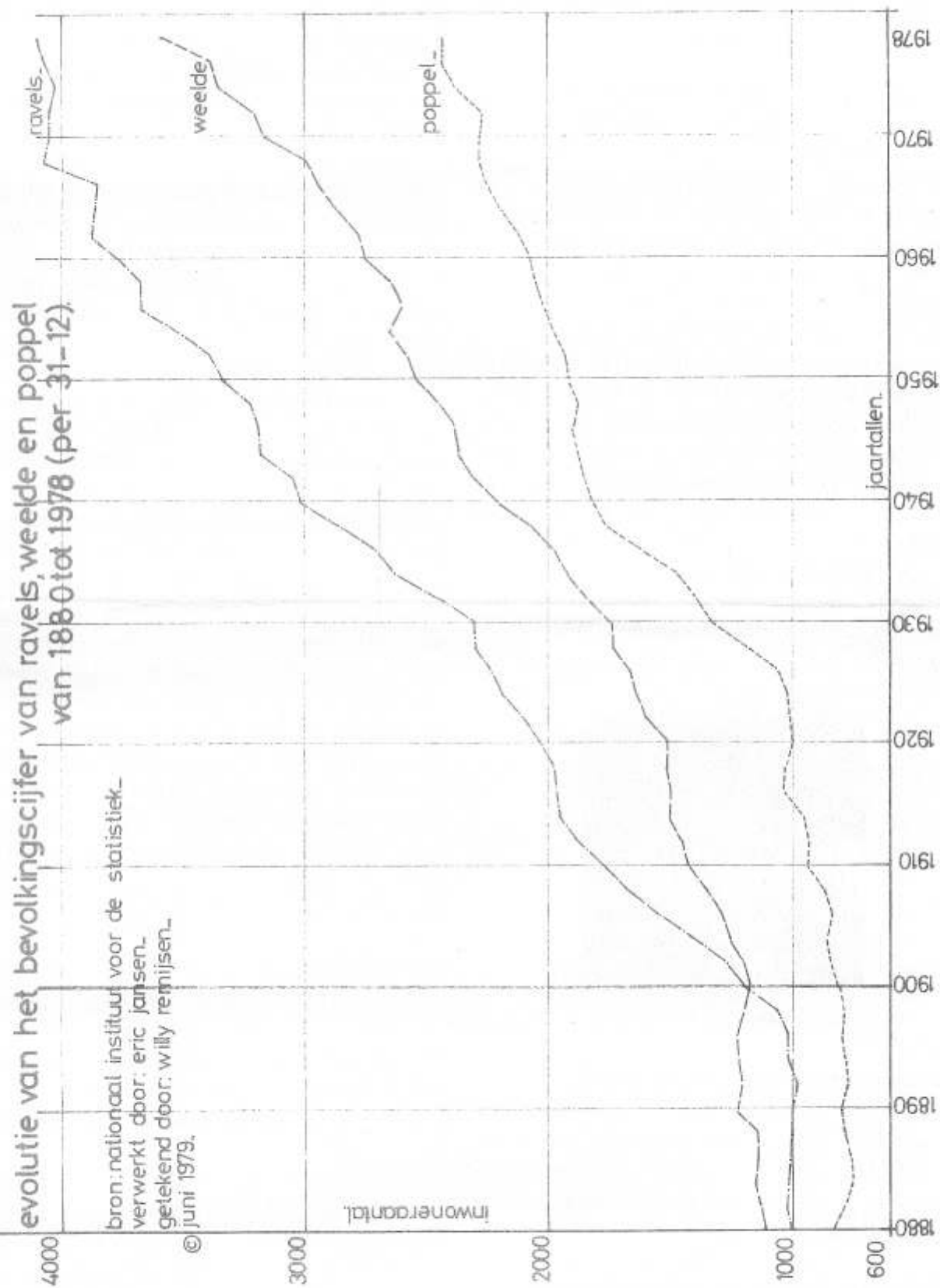
Tabel: Bevolking van Ravels, Weelde, Poppel en totaal (per 31/12)

	1880	1900	1920	1940	1960	1970	1978
Ravels	1007	1207	2033	3015	3772	4046	4093
Weelde	1114	1189	1514	2197	2745	3174	3599
Poppel	841	807	1005	1715	2068	2272	2413
Totaal	2962	3203	4552	6927	8585	9492	10149(3)

(1) Voor 1857, 1866 en 1876 zijn ook een aantal cijfers bekend, zij zijn echter onvolledig. Ook na de fusie zijn voor Ravels, Weelde en Poppel nog een aantal cijfers bekend

(2) Ook het aantal huwelijken is per deelgemeente bekend

(3) Inclusief voor 1978 de wijk Kijkverdriet (44 personen)

Evolutie van het bevolkingscijfer van Ravens, Weelde en Poppel (1880-1978)

Op de koffie bij Josephine Swaan (1)

door Josephine Swaan en Laurent Woestenburg

Josephine woont te Ravels, vlakbij de brug. Ze is een rasechte Weeldse van afkomst. En dat steekt zij echt niet onder stoelen of banken. Het liefst van al vertelt zij over haar belevenissen tijdens de oorlog. Die waren ook niet gering, want samen met haar vader Laurent en broer Jef stond zij in het verzet tegen de vijand. Haar vader was rentmeester op het domein Nieuwkerk, te Poppel, bij de grens dus. Dat maakt haar kennis over het oorlogsgebeuren nog gestoffeerder. Kruidiger ook, want de grens speelde in de oorlog, zelfs tot de allerlaatste dag van de bevrijding, een belangrijke rol. Josephine beschikt op haar leeftijd niet alleen over een benijdenswaardig geheugen, maar zij heeft veel van haar informatie ook op papier gezet en houdt er een uitgebreid 'oorlogsarchief' op na. Wij putten graag eens uit het vaatje van Josephines herinneringen en belevenissen. Het mag niet verbazen dat wij ons daarbij voorlopig beperken tot de oorlogsperiode en met slechts enkele teksten.

Josephine Swaan

Grensoverschrijding Goirle-Poppel

Aansluitend bij ons artikel over de escape-line waarin Miel Heykants een actieve rol speelde (zie nr. 28, blz. 110 en volgende), overhandigde Josephine Swaan ons onderstaande door haar zelf geschreven tekst.

"Tijdens de oorlogsjaren kwamen Franse krijgsgevangenen, die in Noord-Duitsland ontsnapt waren, via Arnhem afgezakt naar de Nederlands-

Belgische grens in de omgeving van Poppel. Ook Engelse piloten en spionnen van verschillende nationaliteiten, verzamelden zich in dezelfde streek. De reden waarom Goirle-Poppel werd gekozen als grensoverschrijdingsgebied was heel eenvoudig: de streek was voor beroepssmokkelaars een ideale plek, een net met heel grote mazen als het ware. Op het domein Nieuwkerk (grens Goirle-Poppel), waar Laurent Swaan rentmeester was, liep een fietspad vlak naast een karrenspoor, van Goirle tot in Maarle (Poppel). Tussen het fietspad en het karrenspoor had Laurent Swaan, op regelmatige afstanden van elkaar, wit geschilderde paaltjes laten staan, die door de krijgsgevangenen zonder moeite vanuit de bossen links en rechts van het spoor konden gevolgd worden, zelfs in het donker. Ook de pachters en dagloners die woonden en werkten op het domein Nieuwkerk, waren op de hoogte. Iedereen hielp zoveel mogelijk, gedurende gans de oorlog, zonder dat er iets uitlekte. Sommige krijgsgevangenen trokken alleen de grens over, maar de meeste werden onder begeleiding naar Poppel gebracht, waar ze werden opgevangen en, al dan niet begeleid, met tram of bus verder werden gebracht. De grootste groep vluchtelingen die op die manier werd overgebracht, bestond uit 17 personen. De grensoverschrijding tussen Poppel en Goirle werd op de hierboven beschreven wijze gedurende gans de oorlog volgehouden en met veel succes."

Josephine Swaan

Een drukke dag

In de intensieve 'smokkel' van piloten, gevluchte krijgsgevangenen en spionnen speelde ook de op Nieuwkerk wonende Jef Vrijsen een belangrijke rol. Josephine komt daarop geregeld terug. Zijn rol was niet opvallend, maar wel zeer belangrijk.

"'s Morgens was de rentmeester (*) naar Nieuwkerk gereden. De nacht ervoor waren in het Wit Huis bij Jef Vrijsen 17 krijgsgevangenen blijven slapen. Jo, de vrouw, zei: "Ik wist niet hoe ik moest gaan, want overal trapte ik op krijgsgevangenen". Het Wit Huis stond op dertig meter van de grens. In de namiddag telefoneerde de rentmeester naar

Laurent Swaan

huis. Met de tram zouden er vijf personen meekomen en zij hadden geen eten. Ik wachtte aan de halte in het Moleneinde de tram op, stapte op en gaf aan hen de boterhammen. Het waren vier Fransen, plus hun begeleider Jefke Franken. Te Ravels-Eel stapte ik weer uit om te voet terug naar Weelde te gaan. De kous was nog niet af, want 's avonds kwam de rentmeester naar huis gefietst met even achter hem twee Fransen. Deze moesten in Duitsland bij een boer gaan werken. Daar een zoon des huizes trouwde en iedereen weg was, hadden zij er maar van geprofiteerd. Zij hadden twee fietsen genomen, klederen die hen pasten en een flinke mond mondvoorraad en waren het afgebald. De volgende dag zijn zij met de bus vertrokken. Hun fietsen kon men niet opstoken en dus werden ze verborgen onder de vloer tot na de oorlog."

Josephine Swaan

(*) De rentmeester was uiteraard vader Laurent Swaan.

Het holle beeld

"Te Nieuwkerk, op Belgisch grondgebied, ongeveer vijftig meter achter de riant villa van Baron de Jamblin, bevond zich -reeds enige jaren voor de oorlog - een houten barak. De Nederlands-Belgische grens was tweehonderd meter verder gelegen. De inrichting van deze barak was vrij eenvoudig: een kachel, enkele stoelen en een klein houten hoekschabbetje met daarop een (hol) beeld van Onze Lieve Vrouw, voltooiden het interieur. In de holte van het beeld werden identiteitskaarten verborgen. Voor de mensen van de weerstand was het geen enkel probleem om aan deze identiteitspapieren en de nodige gemeentestempels te geraken: er waren genoeg gemeentebedienden die een deur of een raam van het gemeentehuis

Jef Vrijen

'vergaat' te sluiten. Twee Belgische landbouwers en een arbeider op Nieuwkerk waren op de hoogte van dit holle beeld. De weerstand zorgde er dan weer voor dat dit holle beeld regelmatig werd bijgevuld. Dankzij het werk van deze twee landbouwers en de arbeider konden veel neergeschoten geallieerde vliegtuigbemanningen, die vanuit Nederland via België en Frankrijk, Engeland wilden bereiken - voorzien van identiteitspapieren, afkomstig uit dit holle beeld, ontkomen aan de Duitsers."

Josephine Swaan

De Familie Brosens-Huysmans uit Weelde

De familie Huysmans woonde in een boerderij in het Moleneinde. Het huis stond een beetje van de grote wegen verwijderd, in het midden tussen de weg Turnhout-Tilburg en de weg Weelde-Ravels-Eel. Ook de familie Brosens betrok daarnaast een boerderij. De familie van Josephine Swaan behoorde dus tot de dichtste buren. Josephine heeft een grote bewondering voor wat de familie Huysmans in de moeilijke oorlogstijd voor velen betekende. Dat moet vooral blijken uit haar onderstaande tekst.

"Tijdens de eerste dagen van de oorlog, bij het binnenkomen van de Duitse militairen in Weelde, is één van de tweelingkinderen van de familie Huysmans-Brosens, die zich bevonden in een bedje in de schuur, door de soldaten gedood. De Duitse soldaten zagen namelijk iets bewegen in het schuurtje en schoten. Mevrouw Huysmans nam het zwaar gewonde kindje in haar armen en liep dan naar de auto en zei: "Zie je nu wat je gedaan hebt!". Een Duitse dokter is toen meegekomen,

Getuigschrift Binnenlandse Zaken

maar het mocht niet meer baten. Ook een kindje van de familie Brosens was toen geraakt en is gestorven. Ter nagedachtenis aan de twee kinderen hebben hun ouders twee mooie glasramen geschonken aan de kerk van Sint Michiel. Tijdens de bezetting wisten de mensen van Weelde en Ravels heel goed dat wanneer je bij de familie Huysmans-Brosens aanklopte, het nooit vergeefs was. Alhoewel mevrouw Huysmans zelf een kroostrijk gezin had, was haar gezegde steeds: "Iedereen die hier aanklopt, krijgt enkele kilo's aardappelen of graan." Tijdens de bezetting kwam mevrouw Cornelissen-Verhoeven (*Mieke Pauw, red.*) telkens bij Louis Huysmans in Moleneinde te Weelde, met één of twee Engelse of Amerikaanse piloten aan, om ze via Turnhout verder te laten vluchten. Pater Daems, pater van de Heilige Geest, bracht ze gewoonlijk verder. Volgens Jozef Swaan (*broer van Josephine, red.*), die na het vertrek van pater Daems diens taak overnam en dus de piloten vergezelde, zijn er zo ongeveer een zeventigtal piloten kunnen vluchten.

Slechts éénmaal was er een piloot gearriveerd die werkelijk ziek was. Mevr. Huysmans wist zich met hem geen raad en liet dus Dr. Van Baelen uit Weelde komen. Deze laatste stelde vast dat hij

hepatitis had. De piloot verbleef dan ook enkele dagen bij de familie Huysmans. De dokter had al uitgemaakt dat, indien de piloot zou sterven, hij onmiddellijk zou worden begraven.

Dit was echter niet nodig, omdat de piloot genas. De piloten kwamen steeds per fiets van Baarle-Hertog en de fietsen moesten dan ook teruggebracht worden. De kinderen Huysmans brachten dan ook telkens de fietsen naar de tram. Daar wisten ze er ook alles van en dus leverden de trambestuurders de fietsen netjes op een zeker adres in Turnhout af.

Op het einde van de oorlog werd er ook een hutje gemaakt in de bossen in Overheide te Weelde. Daar zaten verschillende vluchtelingen in. Zelfs dan heeft mevrouw Huysmans meermaals eten gekookt voor hen en Josephine Huysmans, die nu zuster is bij het Convent van Bethlehem te Duffel, moest samen met haar vriendin Josephine Swaan (*de schrijfster van deze tekst, red.*) het eten naar de vluchtelingen brengen in de Overheide."

Er zijn maar weinig mensen die in de oorlog zoveel gedaan hebben om het leed van vele mensen te verzachten. Daarom hebben mijnheer en mevrouw Huysmans beiden de oorlog-eretekens gekregen. Hiervan bezit ik drie fotokopieën: één van de Amerikanen, één van de Britten en één van het Belgisch Ministerie van Binnenlandse Zaken. Ook heb ik een fotokopie van het overlijdensbericht van de twee overleden kinderen, nl. van Josephina Maria Brosens en Dominicus Alphonsus Huysmans.

Josephine Swaan

Oorlogscorrespondentie met de Familie Swaan

Tijdens en onmiddellijk na de oorlogsjaren onderhield de familie Swaan ook een briefwisseling met mensen die tijdens de oorlogsjaren door de familie Swaan zijn geholpen. Zo beschikt Josephine over onderstaande brieven van de Nederlander Johan Timmermans uit Velp, die met een Belgische vrouw uit Luik was gehuwd. Hij vertelt daarin zijn eigen verhaal uit de oorlogsjaren. Voor de leesbaarheid plaatsen we er telkens de getypte tekst bij.

Geachte Heer Swaan,

Hoe bent U de oorlog doorgekomen en Madame en Uw Kinderen. Arnhem en Velp hebben het hard te verduren gehad. Arnhem is verschrikkelijk verwoest, in Velp is ook geen enkel huis onbeschadigd. Ons huis is verbrand. U zult wel verwonderd geweest zijn toen U geen taal of teken meer van me vernam, maar ik ben op 5 mei 1942 gearresteerd door de Gestapo en ben nu eerst teruggekomen uit de Duitse Concentratiekampen. U weet wel, hoe dat de gevangenen, doodgehonger, doodgewerkt en mishandeld werden. Ik woog 84 pond toen ik per vliegtuig uit Dachau in Maastricht aankwam. Maar een maand ziekenhuis heeft me weer zoo'n beetje op de been geholpen. Mijn vrouw is nog niet terug, ze is verlamd geweest door ondervoeding maar nu weer hersteld. Ik hoop dat ze gauw thuiskomt. Wonen dezelfde mensen nog op de Golf (*). Ik hoop dat ik bericht terug krijg dat U allen goed gezond en in leven bent. Met hartelijken dank voor de hulp die ik van U ondervonden heb. Met de hartelijkste groeten aan allen. Velp, 15 juli 1945

Johan Timmermans, Beekstr. 5, Velp

(*) De Golf was een hotel vlakbij de grens in Goirle

Velp, Maandag 10 september 1945

Beste vrienden,

Met groot plezier heb ik uw brief ontvangen. Gelukkig dat jullie het allen nog goed maken. Ik ben wel laat met antwoorden maar dat komt zoo. Op 5 Aug. Kreeg 'k een brief uit Zweden waarin mijn vrouw schreef dat ze over Brux. Of Parijs probeerde terug te komen omdat het over Holland zoo slecht ging. De vliegvelden in Amsterdam en Rotterdam zijn volkomen vernield. Op 6 Aug. Kon ik met 'n auto meerijden tot Weert. Vandaar over Bree, Hasselt, Brussel naar Charleroi. Mijn schoonmoeder was maar wat blij toen ze me zag. Ik heb evenwel tot zondag verleden week moeten wachten omdat mijn vrouw in Evere aankwam. Dinsdags avonds is ze met een repatriëeringstrein naar Holland vertrokken. Woensdag was ze in Velp. Ik ben Woensdagmorgen vertrokken, mijn fiets had ik in Bree. Zaterdag avonds was ik pas terug in Bree. Ik voel me goed maar ben nog niet veel waard, daarom ben ik zoo lang onderweg geweest. Maar in Uw brief die op me wachtte, lees ik dat er bussen lopen van Tilburg naar Turnhout. Van Tilburg lopen er treinen tot Nijmegen., de reis is dus veel gemakkelijker dan over Roer-

†

Laat de kinderen tot mij komen,
Want hunner is het rijk der hemelen.

TOT ZALIGE GEDACHTENIS AAN HET
KLEINE OORLOESLACHTOFFERTJE

Josephina Maria BROSENS
dochtertje van
August en Ludovica SEGERS,
*geboren te Weelde den 30 Januari 1936
en van daar ten Hemel opgevlogen den
13 Mei 1940.*

Wij hoopten dat gij zoudt
o kind, de lasten menigvoud
verzoeten, die uwe ouders twee
gedoogen op deze wereldzee.

Wij hoopten L... Maar we'n wisten niet,
't is God alleen die alles ziet,
dat ge ons zoo vroeg gingt afgeplukt,
geroofd zijn en schier weggerukt!

Elijaas, hoe scheert ons harte en doet
het zeer, omdat het missen moet
hetgeen 't niet missen wil noch zal
tenzij om U, o God van al!

Hebt gij het dan, o Goede God,
en ziet ons kindje gaarne, tot
dat gij ons ook die altijd leeft,
den hemel... en ons kindje geeft.

G. G.

Drukk. F. & J. De Kinderen, Ravels.

Bidprentje Josephina Brosens

†

ZOET AANDENKEN VAN HET
OORLOESLACHTOFFERTJE

Dominicus Alphonsus HUYSMANS
teergeliefd kindje van
Ludovicus Karel en Julia BROSENS,
*geboren te Weelde den 20 Augustus 1939
en van daar door Gods Engelen ten
Hemel gedragen den 13 Mei 1940.*

God gaf het ons,
God nam het ons,
Gods name zij geprezen;
't Was wel bij ons,
't Ging weg van ons,
't Was beter in den Hemel,
Daar hlijft het ons,
Daar wacht het ons
Daar zien wij 'teenmaal weder!

G. G.

Drukk. F. & J. De Kinderen, Ravels.

Bidprentje Dominicus Huysmans

mond, Venlo, Nijmegen, Arnhem want daar rijden nog geen treinen of autobussen en dat zal nog wel eenige jaren duren voordat de bruggen gemaakt zijn. Mijn vrouw is gelukkig ook weer aardig opgeknapt, wel grijs geworden, maar wat geeft dat. We kunnen Onze Lieve Heer niet genoeg danken dat we levend terug zijn gekomen. Onze Pastoor is ook terug, een kapelaan is in Bergen Belsen vermoord. Veelen zijn er niet teruggekomen. Mijn dochtertje kende ik niet terug, 't was nog 'n kind toen we opgehaald werden. 's Avonds voor dat ze naar bed ging moest ze eerst nog een tijdje op mijn knieën zitten en dan moest ik altijd vertellen over de Congo, nu is het 'n volwassen vrouw.

Het is prachtig weer, wat maar gelukkig is, want ieder huis is dichtgespijkerd met planken en tochten dat het doet, dat zal van het winter niet meevallen. Hier in Velp is ieder huis beschadigd, ongeveer 200 huizen zijn verbrand, veel doden onder de burgerbevolking vooral door de V 1. Arnhem is niet meer te herkennen, de binnenstad is vernietigd, dan hebben de Duitsers alles weggehaald zoodat toen de mensen na de evacuatie weer terugkwamen, ze absoluut niets meer hadden. Onze voorraad was ook gestolen, het huis verbrand, maar we wonen nu eenige huizen verder, daar heeft een N.S.B.er in gewoond maar die zit nu gevangen. We zijn dus voorlopig goed. Ik heb toestemming gevraagd om naar België te kunnen gaan, we komen U dan zeker goedendag zeggen. Ik vergeet nooit de hulp die we van U gehad hebben. Gelukkig heb ik mijn mond kunnen houden, zoodat niemand last gehad heeft. Al was het verschrikkelijk de mishandelingen die men te doorstaan had tijdens het verhoor.

Nout trof ik in Scheveningen in de gevangenis, vandaar zijn we naar Amersfoort vervoerd en van Amersfoort naar Vught. In Vught is Nout gefusilleerd. Van Wim Roos nooit meer iets gehoord. Wel van verschillende Fransche krijgsgevangenen die me van uit Bordeaux schreven en zelfs uit de Kameroun. Een Hollander is op het oogenblik nog in London, vaart als stuurman op de tankschepen van Shell. Een ander is als parachutist afgesprongen in Normandië heeft de veldtocht meegemaakt in Frankrijk, België en Holland heeft het er levend afgebracht en is nu geattacheerd aan de staf van

Prins Bernhard. Ze laten u allen groeten. Twee menschen uit Goirle hebben bij me in hetzelfde kamp gezeten, Natzweiler in de Elzas, het waren Toontje van Pelt een caféhouder en Harry van Gestel een brandstoffenhandelaar tevens melkboer. Een derde uit Goirle Jan Stabel is onder een steen gekomen in de steengroeve, was dadelijk dood. Wilt U de groeten doen aan de smid in Poppel. Ontvangt van ons allen de hartelijkste groeten en tot ziens.

Johan Timmermans
Beekstraat 1A,
Velp (G)

Het verraad

De familie Swaan speelde tijdens de oorlog een zeer actieve rol in het verzet (de zgn. Witte Brigade) tegen de Duitse bezetters. Vooral zoon Jef was een belangrijke schakel in de escape-line van piloten, gevangenen die uit Duitse kampen ontsnapt waren en spionnen. Onderstaand verhaal leert ons hoe het er toen aan toe ging en hoe gevaarlijk dat verzetswerk ook wel was.

"De grote verrader was René Van Muylen uit Antwerpen. Hij was lid van de N.K.B. (Nationaal Koninklijke Beweging), een afdeling van de Witte Brigade, maar hij ageerde als dubbelagent. Hij opereerde onder verschillende namen. Bij ons was hij bekend onder de namen Jacobs en Donald De Smet. De twee meisjes die op 8 september 1944 bij mevrouw Cornelissen (1) de groeten kwamen overbrengen van haar zonen, waren beiden wel degelijk zeer goede connecties van Van Muylen. Ze hielpen hem wat graag. Destijds is er ook nog een andere verraadster door het verzet in Meerhout geliquideerd.

Het verraad in de lijn Antwerpen - Baarle-Hertog/Nassau liep parallel met het verraad in de lijn Antwerpen-Arendonk. Het vertrok bij dezelfde bron (René Van Muylen), maar ze hadden niets met elkaar te maken. Mijn vader had destijds mijn broer Jef Swaan en mezelf ten stelligste verboden om over Franse vluchtelingen, piloten, Nederlanders of vluchtwegen ook maar één woord los te laten, ook niet aan degene(n) die in de Witte Brigade een hogere functie bekleedde(n). Daar werd dus bij ons steeds over gezwegen. Het bewijs dat er

^{Haarlem}
Velp, 10 September 1945

Beste vrienden,

Met groot plezier heb ik Uw brief ontvangen, gelukkig dat jultie het alles nog goed maakt. Ik ben wel laat met antwoorden maar dat komt zo. Op 5 Aug. kreeg ik in brief uit Zweden waarin mijn vrouw schreef dat ze over Brussel of Parijs probeerde terug te komen omdat het over Holland zoo slecht ging! De vliegvelden in Amsterdam en Rotterdam zijn volkomen vernield. Op 6 Aug. kon ik met in auto meerijden tot Weert vandaar over Bree, Hasselt, Brussel naar Charleroi. Mijn schoonmoeder was maar wat blij toen ze me zag. Ik heb evenwel tot verleden week zondag moeten wachten voordat mijn vrouw in Evere aankwam. Dinsdags avond is ze met in repatrierings trein naar Holland vertrokken. Woensdag was ze in Velp. Ik ben Woensdagmorgen vertrokken, mijn fiets had ik in Bree. Vrijdags avond was ik pas terug in Velp. Ik voel me goed maar ben nog niet veel uitdand, daarom ben ik zoo lang onderweg ge-

Welp, 15 Juli 1945

Geachte klein Swaan,

Wie bent u de oorlog doorge-
komen en Madame en uw
kinderen. Arnhem en Welp heb-
ben het hard te verduren gehad.
Arnhem is verschrikkelijk ver-
woest, in Welp is ook geen enkel
huis onbedorven. Ons huis
is verbrand. Ik wist wel ver-
wonderd geweest zijn toen ik ge-
taat of teken meer van mij
vernam, maar ik ben op
5 Mei 1942 gearresteerd door
de Gestapo en ben nu eerst
teruggekomen uit de Duit-
sche concentratiekampen.
Ik weet wel, hoe het de
gevangenen, doodgehoord

Afdruk brief van 15 juli 1945

tijdens de oorlog nooit een vluchtweg is bekend geraakt, werd geleverd direct na de oorlog, door de vele brieven die wij mochten ontvangen van de Franse vluchtelingen die veilig in Frankrijk waren geraakt. Gedurende de oorlog hebben wij nooit geweten dat Jacquet, de leider van het Kempisch legioen (een afdeling van de Witte Brigade) van Arendonk een dubbelagent was. Het is daarom dat mijn broer Jef Swaan en nog enkele anderen van de Witte Brigade nooit de kans hebben gehad om René Van Muylen uit te schakelen. Telkens had Jacquet hem immers voor onraad verwittigd. Op 9 september 1944 kwam vanuit Arendonk (verspreid door Jacquet) het bericht dat de Duitsers mijn broer Jef zouden komen arresteren en fusilleren!

De reden waarom dat bericht door Jacquet werd verspreid, was eigenlijk vrij simpel: hij zag dat het – nu de Duitsers de oorlog aan het verliezen waren – voor hem te warm onder de voeten werd. Hij wilde door iemand anders als verrader af te schilderen, laten zien hoe een goede vaderlander hij wel was om alzo zijn eigen hachje te redden. Op dat ogenblik wisten wij nog steeds niet, dat Jacquet een dubbelagent was. Ter vervollediging kan ik hier wel zeggen, dat Jacquet bij de bevrijding werd gearresteerd, schuldig werd bevonden en verschillende jaren uit zijn burgerrechten werd ontzet.

Op maandagmorgen 11 september 1944 rond 7 uur

stonden de Duitsers bij ons aan alle deuren te ram-
melen. Wij hadden afgesproken dat ik hen te woord
zou staan. Mijn broer Jef Swaan had mij - voora-
leer onder te duiken- nog op het hart gedrukt, min-
stens even brutaal te zijn als de Duitsers en zeker
minstens even hard te roepen. Zodra ik beneden
kwam en de deur opendeed, stond er een Duitser,
klein van gestalte, met mitraillette in de aanslag,
voor mij met daarachter een Duitse officier (?) met
getrokken revolver. Mijn eerste gedacht was:
"Wees heel verstandelijk dom!". Men vroeg mij
waar mijn broer was waarop ik antwoordde: "De-
welke? Ik heb er twee!". De officier werd heel
vriendelijk en vroeg waar zij beiden waren. Zodra
ik hem zegde dat de ene in Leuven en de andere in
Vilvoorde studeerde, werd hij razend kwaad.
Leuven en Vilvoorde lagen immers op dat ogen-
blik in bevrijd gebied. Op die bewuste dag waren
mijn beide broers ondergedoken, de ene bij de fa-
milie Huysmans en de andere bij de familie Timmer-
mans, op nauwelijks 100 meter van ons ouderlijk
huis. Vervolgens moest ik naar boven, begeleid
door voorop de soldaat met de mitraillette en ach-
ter de officier met zijn revolver in mijn rug. Op de
trap kwamen wij mijn vader tegen. De officier
vloog naar mijn vader, maar ik werd kwaad en
zegde hem: "Voorzichtig, mijn vader heeft een erge
hartkwaal." Tot mijn grote verwondering liet hij
daarop mijn vader met rust.

De Duitsers doorzochten alle kamers, de zolder,
de kelder, daarna nog het fietsenhok en de schuur
waar al het werkmateriaal van de kwekerij(2) lag.
Ik moest de ladder op, wat ik pertinent weigerde,
omdat het daar te vuil was. Daarna zei de Duitse
officier dat ik mee moest. Plotseling snauwde hij
mij toe: "Ihr Bruder ist ein Hund, ein
Schweinhund!" Ik antwoordde en riep zo hard als
hij: "Dat weet ik al zo lang, mijn broer drinkt,
verbrast al het geld van mijn vader en het is daarom
dat mijn vader een hartziekte heeft gekregen. Wat
heeft hij nu weer uitgespookt soms?" Plots bleef
hij staan, bekeek mij van kop tot teen en riep zeer
hard: "Zurück!". Om alle misverstanden te ver-
mijden moet ik er u op attent maken, dat mijn broer
NIET dronk, GEEN geld verbraste en dat mijn
vader GEEN hartziekte had.

Zodra ik terug in huis kwam, begon mijn moeder

te wenen, terwijl ze zei "Ik dacht dat ze u meena-
men." Waarop ik repliceerde: "Ze waren het wel
van plan, maar ik wist toch niets. Ik heb mij met
verstand dom gedragen." Later op de dag ver-
telde Adriaan Bax, boer en overbuurman, ons dat
de ganse boomkwekerij afgezet was. Hij telde
ongeveer 37 Duitse soldaten die verdekt opgesteld
stonden. Twee dagen later zijn er nogmaals enkele
Duitsers bij ons gekomen. Ze hebben een halve
dag in en rond het huis gezocht, maar niemand
gevonden. Langer hielden ze dit niet vol, want de
geallieerden waren in aantocht. Later, toen de
Duitsers uit Weelde wegtrokken, en ik mijn broer
Jef terugzag, kon ik een vrij goede beschrijving
geven van de Duitse officier (?). Mijn broer heeft
aan de hand van die persoonsbeschrijving steeds
volgehouden dat die bewuste Duitse officier nie-
mand minder was dan René Van Muylen, een top-
man van de N.K.B.-afdeling Antwerpen. Geluk-
kig is alles goed afgelopen". (Wordt vervolgd)

Josephine Swaan

Jef Swaan

(1) De twee meisjes van wie hier sprake is, waren
de Nederlandse Paulina Vlaming en de Belgische
Marie Demey die voor de bezetter werkten en die,
zoals eerder al eens is gezegd, mevrouw
Cornelissen (bekend onder de naam Mieke Pauw)
uit Baarle-Hertog verraden hebben. Dat heeft ge-
leid tot de executie van Mieke Pauw.

(2) De familie Swaan baatte een boomkwekerij uit
op de hoek van de grote weg naar Turnhout en de
weg naar Ravels-Eel

Rie Zwanenbaas uit Poppel: boer, dichter, schilder en filosoof

door Marc Vermeeren en Jos Nooyens

Levensschets

Henri Van Hees werd geboren te Poppel op 5 mei 1895 als zoon van Adriaan Van Hees en Maria Haagen. Na de lagere school te Poppel werd Rie student te Hoogstraten aan het Klein Seminarie. Die studies moesten echter worden afgebroken wegens de oorlogsomstandigheden en zo kwam Rie op vaders boerderij terecht tot 1916.

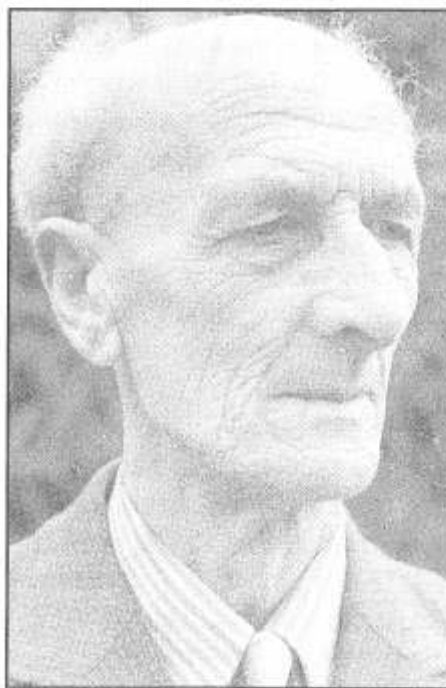
Op het einde van de oorlog woonde Rie te Kaatsheuvel en gaf daar les in Nederlands en Frans aan het Belgisch Klein Seminarie. Daar studeerden onder uiterst moeilijke omstandigheden de kinderen van de Belgische vluchtelingen. Na de oorlog werd hij een jaartje soldaat, werkte daarna een poosje thuis tot hij in 1927 gemeente-ontvanger werd. Deze functie bekleedde hij tot in 1965. Na 38 jaar dienst ging hij toen samen met zijn vrouw Maria Verheyen (†1977) genieten van een welverdiende rust. Het echtpaar kreeg 6 kinderen en hun ganse leven hebben zij op de hoek van de Pastorijsstraat en de Dorpsstraat gewoond in de voormalige herberg "De Zwaan".

Henri Van Hees overleed te Poppel op 4 februari 1982 in het ouderlijk huis en werd op 9 februari 1982 onder massale belangstelling van zijn dorpsgenoten ten grave gedragen na een plechtige eucharistieviering in de St.-Valentinuskerk te Poppel.

Zwanenbaas

In Poppel kenden de mensen Rie als "Rie Zwanenbaas", zo genoemd naar zijn vader en grootvader die destijds de "baas" waren van de boerenherberg "De Zwaan" op de hoek van de Pastorijsstraat en de Dorpsstraat. Deze herberg behoorde tot de oudste van het dorp (eerste vermelding in 1653) en behoorde vroeger toe aan de families Sebastiani, Verschueren, Beckers, Biemans en De Doncker. De beroemde burgemeester Biemans heeft hier zelfs een tijdje gewoond. Zoals blijkt uit bijgaande

akte waarvan wij de tekst hier integraal overnemen kwam de herberg in het bezit van de familie Van Hees in 1869: "*Henricus Van Hees geldt jaarlijks aan de kerk voor eenen cijns van 4 frank en 53 centimen staande op de huizinge, verdere gebouwen, stallingen en schuur genaamd de Zwaan, gelegen te Poppel aan het dorp Sectie D Nr.618, 618B en 619 toebehoorde aan Henricus Van Hees, voortkomstig van Maria De Doncker, zijne eerste vrouw na wiens dood hij dit goed gekocht heeft, zoo als blijkt uit bij acte verleden door notaris T.M.Wouters binnen Poppel in dato 24/5/1869 (K.A.P.56 folio 42 1870)*". Anno 2003 is dit huis nog steeds in het bezit van de familie Van Hees.

Henri Van Hees

Kleine talenten

Naast zijn rijkgevuuld leven was Rie een man die werkelijk op elk gebied zijn man kon staan. Vanaf zijn 7 jaar was hij voorzanger in de Sint-Valentinuskerk. Tot in 1960 zong hij dagelijks de mis en iedereen genoot van de mooie en warme stem van Rie. Hij ontving trouwens een kerkelijke onderscheiding voor 50 jaar kerkzanger. Rie was eveneens gedurende 40 jaar dirigent van het Sint-

*Henricus Van Hees getuigt jaarlijks aan
 De Meerk voor eenen Gyns Van 4-53.
 Staande op de aankinge Vaders gebouwen, stallin-
 gen en Schuur genaamd de Zwaan gelegen te
 Poppel aan het dorp te No. 618
 618 en 619 toebehoorende Henricus Van Hees
 voortkomstig van Maria de Wouster zyne
 eerste Vrouw na Wiens dood hy dit goed gekocht
 heeft hoe als blykt uit by acte Verleiden door
 Notaris F. M. Wouters binneng. Poppel in dato
 24 Mei 1869 Welken last gemelden Hen-
 ricus Van Hees voor de eerste maal moet betalen
 met 1.50 cent staande 1870 en. heeft*

Akte uit 1869 i.v.m. Herberg "De Zwaan"

Ceciliakoor. In Poppel of naburige gemeente kon geen zang- of muziekwedstrijd doorgaan zonder jurylid Zwanenbaas en de huwelijksmissen werden eens zo mooi wanneer Rie zijn "Ave Maria" of huwelijkslied ten gehore bracht. Naast zang en muziek was Rie een gevoelig dichter. Hij bezong de natuur op een eenvoudige Kempische manier, maar alles wat uit zijn scherpe pen vloeide was sterk satirisch getint. Vele gedichten getuigen van een gevoelige ziel en een rake pen. Wij willen hier dan ook graag een aantal van deze gedichten publiceren. Vanzelfsprekend was Rie bijzonder actief wanneer er in het dorp een bruiloft of andere gebeurtenis werd gevierd. De gelegenheidsspreuken, liedjes en gedichten die hij bij zulke gelegenheden maakte, zijn niet meer te tellen. Jarenlang was Rie de toevlucht van allerlei dorpsverenigingen die besloten een toneelavond in te richten. Geheel belangloos was hij steeds de trouwe regisseur die ontelbare avonden opofferde aan herhalingen en opvoeringen. Rie schilderde eigenhandig een twintigtal doeken en speelde verder in het Poppelse verenigingsleven een zeer actieve rol, meestal als secretaris.

Voorgeslacht

Henri Van Hees was een rasechte Poppelaar en stamde uit de grote landbouwersfamilie Van Hees

waarvan de geschiedenis kan worden achterhaald tot het midden van de 16de eeuw. Zijn grootouders langs moederszijde waren burgemeester Jan Haagen en diens echtgenote Maria Lucia De Jongh. Via zijn voorouders Van Hees, Bruers, Van Gils, Haagen, Bocx, De Jongh, Willemse, Hendrickx en Van Aelst was Rie Zwanenbaas met vrijwel alle Poppelse families verwant. In bijgaande kwartierstaat ziet u een genealogische schets van zijn ouders, grootouders, overgrootouders en betovergrootouders.

Enkele gedichten

Ouderliefde

Wanneer ik spiedend rond mij kijk
 Naar 't dagelijks gebeuren,
 Dan treft me vaak veel droefenis
 En leed om bij te treuren.
 Hoe menig zielig ouderpaar
 Leeft als miskend, verstoten,
 En kent de blijde lach niet meer,
 Blijft 't kinderhart gesloten.
 Zo licht vergeet men wat al deed
 Die vader of die moeder,
 Zij als de toevlucht in de nood,
 Hij als de trouwe hoeder.

Herberg "De Zwaan" (rechts) in de Poppelse Dorpsstraat omstreeks 1923

O als ik aan mijn ouders denk,
 Hun zwoegen en hun zorgen,
 De kommernis om ons bestaan
 Bij avond en bij morgen.
 Geen taak hoe zwaar was ooit te veel
 Gij kendet geen versagen,
 Bij weer of wind, bij smart of leed
 In moeilijke dagen.
 'k Zie vader nog des morgens vroeg
 Gezwind het huis uit stappen
 Om met zijn nog al zware fiets
 De weg naar 't werk te trappen.
 Als ik dit alles overdenk,
 Dan vraag ik in geweten:
 Hoe is het mogelijk dat een kind
 Zijn ouders kan vergeten.
 Ik vraag de almacht dat Hij u
 Nog vele jaar mag geven,
 Om met ons al in stil geluk
 En blijdschap saam te leven.
11/12/1968

Witte kruisjes

Witte kruisjes,
 Geplant op verre vreemde grond,
 Lieve dooden,
 Hoe nauw omknelt het kille graf uw leen,
 In hoge nood
 Geen moederhand gij zalvend vond,
 Geen woord van liefde
 of troost wanneer uw laatsten snik ging heen.

Jonge levens,
 Geveld in volle bloei en kracht,
 Stille helden,
 Gevallen voor het recht toen plicht u riep,
 Groot was uw daad,
 Gij bracht het offer zonder klacht,
 Uw dood was 't zaad
 Dat vree en vrijheid gaf, wij buigen diep
Bij het Poppelse soldatenkerkhof 1944

Ballade van de "Boer" (1)

Mijn TV-toestel heb ik laatst
 In ene kleine nis geplaatst,
 Het was mijn zin, het kost niet duur,
 Nu staat het vlak met onze muur.
 Ik luister graag naar schoon geluid,
 Maar 't loopt wel eens het spuigat uit.
 De Fransman zingt: "Je 't aime, mon coeur",
 Een lied vol charme en douceur.
 De Italiaan galmt met veel vuur
 Een caro mio heel sekuur.
 De Duitser dreunt: "Ich liebe dich,
 Nur dich, du bist die Welt für mich".
 Doch liefst hoor ik het eigen lied,
 Omdat ik weet wat het bediedt.
 Dat Nederlands artiestenstoet
 Zo vaak in 't Engels kwelen moet
 Maakt mij wat kreeg'lig op de duur
 Het DING staat veilig in de muur.

Ballade van de "Boer" (2)

Het woordje boer, die stomme boer.
Het is zo licht gezegd.
Loopt er wat mis dan wordt zo vaak
Op hem de schuld gelegd.
Is 't vlees te taai, het spek wat gers,
Of de eieren te klein,
Net of hij die ook leggen moet.
Bij hem de schuld alleen.
En is de boter soms wat wak
De flessenmelk verslapt
Hij heeft er water bij gedaan.
De boer heeft het gelapt
Hij heeft geen hart, kent liefd' noch vreugd
Hij aast alleen op geld
En verdere onzin allerhand
Wordt over hem verteld.
Laatst kreeg ik lieden uit de stad
Ik had hen wat verkocht,
Hun dochtertje was ook erbij,
En toen er werd verzocht
Om af te reek'nen met de BOER
Vroeg 't kind, zo heel intens,
Verbaasd dat pap aan MIJ voldeed,
Mams, een boer is dat een MENS

Ballade van de "Boer" (3)

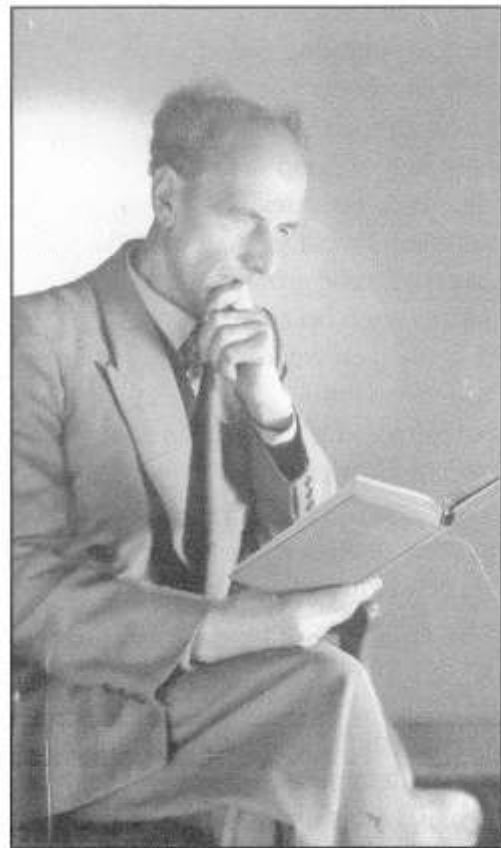
Wij praten veel, wij praten vaak
Over de jeugd, de jeugd op onze dagen
Hun handeling en vrijheidsdrang
Schept voor ons zorg en zeker onbehagen
Zijn wij wel vrij van schuldgevoel
Blijft ons begrip hier niet wat achterwegen?
De spanningen op school en thuis
En overal, komen wel slecht gelegen
Kan zij in 't huidige milieu
De onbedorven reine geest nog vinden
Zo nodig om haar ideaal
Bewust aan levensopgang vast te binden
Zijn wij wel die volwassen zijn,
In woord en daad, het lichtpunt bij hun streven
Want veel, wat wellicht ons niet deert
Kan 't broze hart een valse richtlijn geven
Niet 't harde woord, niet 't boos gebaar
Doch 't liefdevol en ouderlijk begripen
Het voorbeeld door ons zelf gesteld
Moet plichtbesef in 't jong gemoed doen rijpen
Vermijd dat door kleingeestigheid
De angst zwaar drukkend op hun geest blijft we-
gen

Dan zal er geen De Angelis
Om 'n schoolrapport nog zelfmoord willen plegen

Ballade van de "Boer" (4)

Ik hoor wel graag van Armand Pien
Wat uitleg over drukgebieden
Van storingsvelden en zo meer
Van 't weder dat hij ons wil bieden
Zijn wezen straalt van stil geluk
Wanneer hij ons eens komt vertellen
Dat regen niet te vrezen is
En zonnedagen kan voorspellen

Wil even denken, beste man
Niet iedereen is het gegeven
In zalig nietsdoen, bruingebrand
En zonder kommernis te leven
't Verlopen jaar, zo schraal en droog
Met uitgedampte put en grachten

Henri Van Hees: Dichter, Boer en Filosoof

Bracht aan de boeren groot verlies
En niet het loon waar zij op wachtten
Doch hoop bleef wakker in hun hart
De hoop op nieuwe voorjaarszegen
Helaas, ook die verzwond alras

De lentetijd bleef zonder regen
Ik vraag de weerman met veel drang
Na 't schrijven der klimaatgetallen
Dat hij met blijdschap ons voorspelt
Er zullen regendroppels vallen

***Bij gelegenheid van het huwelijk van Jos Haagen
en Jeanne Van Hees op 21/9/1957***

'T was op een tweede Sinxendag
In zaal bij Frans De Wit
Dat Joske zijn klein Jeanneke zag,
Verdomd, en 't werd ook wit
Hij was te jong, zij was te snot
'T kon wel voor wat plezier
Om vast te trouwen - neen zij pa
Of 't zal er stuiven hier
Gij allen die de vader kent
Een brave stille man
Bijzonder als hij rustig slaapt
Doch anders zagen kan
Eenieder weet dat jong gedoe
Nog zot is overhoop
Zo kwamen zij toch bij elkaar
Achter een heg of hoop
Bijzonder als de lieve Jeanne
Een boodschap moest gaan doen
Om rookgerief voor grote Jaan
Dan klonk er zoen op zoen
'T werd kermis, en weerom vroeg Jos
Of hij kon vrijen thuis
Met kaarten moogt g'hier spelen man
Zij va, maakt maar een kruis
Doch Joskes antwoord kwam spontaan
Het is al meer dan goed
'K ben al gelukkig van te zien
Uw Jeanne haar lieve snoet
Toch wedde Jos eens met een vrouw
Voor 'n hele bak vol bier
Dat hij Jeanne thuis gaan halen zou,
Het was een klein plezier
Want toen hij aankwam in den Dijk
Was poes er reeds vandoor
Hij kloeg zo akelig zijn verdriet
Dat moe de kluts verloor
En zei: gaat maar bij oome Wies
'K wil niet dat gij verliest
Rap als een vogel schoot hij weg
Sprak: Jeanne als gij verkiest
Moogt ge met mij de kermis op

Uw moeder gaf me haar woord
Zijn weddingschap had hij verdiend
Zij dronken ongestoord
Van af dien dag ging alles goed
Tot hij op zekre keer
Wat laat van het biljartspel kwam
Met brave Rik Vermeir
Heel duchtig kreeg hij er van langs
Ja, Jeanne zit niet zo pluis
Maar dat het hielp, dat weet ik vast
Op tijd was hij voort thuis

Huwelijksfoto Jos Haagen en Jeanne Van Hees

'T gebeurde ook dat 's avonds laat
Met Jeanne stevig omvat
Onder de oude lindeboom
Veel te vertellen had
Op zekre keer wanneer 't heelal
In duister was gehuld
Kwam er geritsel uit de boom
Ze schrokken zich een bult
En ijlings namen zij de vlucht
Was het een man of wat
Die 't lief gedaan van Jos en Jeanne
Graag afgekeken had
Of was 't een spook, een hellegeest
Jos was er 't hart van in
Die lindebomen, nog zo schoon

Staan er niet naar zijn zin
Want met veel lef reeds bij 't begin
Roept hij heel vrank en luid
Zodra ik iets te zeggen heb
Gaan z' allemaal eruit

Vergeef me Joske en gij Jeanne
Ik ben wel wat brutaal
Doch als ik niets te zeggen wist
Vond gij het zeker kaal
Ik draag u diep in 't warme hart
En wens u veel geluk
Kust nu elkaar maar overhoop
Dan blijft ge onder druk

Ave Maris Stella

Gegroet, mijn lieve Konigin
Gij sterre van de zee
Die mij beschut bij stormgeweld
En voert naar veilige ree
Maria, kuis en altijd maagd
De poort van 't hemelhof
Het Eva worde omgekeerd
Een Ave tot uw lof

Bevrijd mij van de zware last
Het knellend satansjuk
Dat drukkend mij de weg versperdt

Naar 't allerhoogst geluk
Schenk licht, zo ik ben afgedwaald
De duisternis ten spijt
Toon mij, die hoopvol op u bouwt
Dat gij de moeder zijt

Bevoorrecht zijt gij boven al
En vrij van zondenschuld
Geef mij van uw zachtmoedigheid
En ootmoed mij vervult
't Geloof dat een Mariakind
Nooit zal verloren gaan
Zal mij een steun en sterkte zijn
In 't verder voortbestaan
Poppel, 18/2/1961

Afscheidsleed

De lentezonne vlekt en zaait
Haar jonge kleuren allentwegen
De milde geur van bloesem waait
Op licht bewogen wind mij tegen
Een meidag in zijn volle pracht
Een feeërieke sprookjesweelde
Toch kan ik niet genieten, nacht
Is 't in mijn ziele, droef bedeelde
Ze ging van mij, beeld van geduld
En reinheid die het harte streelde
Getroffen niet om eigen schuld
In 't bottend groen een vogel kweelde

De grootouders van Rie Zwanenbaas langs moederszijde: Burgemeester Jan Haagen (1824-1886) en Maria Lucia De Jongh (1834-1905).

[illegible]

Kwartierstaat van Henri Van Hees (Rie Zwanenbaas) met een overzicht van zijn ouders, grootouders, overgrootouders en betovergrootouders

Zwijg, vroege zanger, staakt uw lied
Een droefenis schept uw klare tale
En wekt mijn zwaar getorst verdriet
Waar blijft gij lieve nachtegale

Zal ik uw stemme zacht en teer
Uw zoetgevooisde gorgelslagen
Zal ik die immer derven, Heer
Waarom dit zware leed te dragen
Vaarwel mijn alles, 't ga u goed
Vaar af naar anderen verre oorden

En vrede dekke uw gemoed
Eens klinken hoopvol nieuw akkoorden
De zanger die uw hart beviel
Zijn geest blijft immer u omzweven
Hij gaf zijn liefde, gaf zijn ziel
Hij zwoer u trouw voor heel het leven

Verlangen

Heel diep in mij roept vaak een fel verlangen
Naar iets dat zin en vreugd aan 't leven geeft
Iets dat ge zacht in d'armen moet ontvangen
Doch dat nog ver als in een schaduw leeft
Soms wijdgestrekt grijpen mijn klamme handen
Naar 't wazig beeld dat mij in dromen tart
Doch steeds opnieuw voel ik het felle branden
Van weemoedpijn en machteloze smart
Nog immer kwam voor mij een blijde stonde
Of woest en koud werd deze mij ontruikt
Diep sloeg z'in mij de gloeiend hete wonde
Als blijvend leed in 't smachtend hart gedrukt
Ik durf helaas aan 't schone niet meer denken
Aan stil geluk dat 't leven wel eens biedt
Alleen de troost, geluk aan and'ren schenken
Dat blijft voor mij, geluk ontvangen niet
24/6/1967

Nieuws uit de kring en over ons tijdschrift

door Laurent Woestenburg

BIJ DIT NUMMER

Het nummer van ons tijdschrift dat u nu voor u hebt liggen, bevat onder meer informatie, waarin leden van onze kring hun ervaringen over de tweede wereldoorlog vertellen. Je zou het enigszins 'een oorlogsaflevering' kunnen noemen. Het is een aflevering die niet alleen in dat opzicht een beetje afwijkt van wat we gewoon zijn. U zult uit het vervolg van de tekst wel kunnen opmaken dat hiermee tevens een nieuwe richting wordt ingeslagen. Het is immers onze wens om De Drie Goddelijke Deugden voor al onze leden zo aantrekkelijk mogelijk te maken. Die aantrekkelijkheid kan nog worden opgedreven door nog meer medewerking van onze leden zelf. Velen onder onze lezers zullen zeker wel een of andere boeiende getuigenis of belevenis kunnen mededelen aan de redactie om die te laten opnemen in een volgend nummer. Tegen hen zeggen wij: DOEN! Neem gerust contact op met een van de redactieleden. Als uw taal of stijl daarbij een beetje tekort mocht schieten, geen nood: wij zetten de inhoud wel om in gepast taalgebruik. Aarzel dus niet om contact op te nemen.

NIEUWS UIT DE KRING EN OVER ONS TIJDSCHRIFT

Van dit eerste nummer in het jaar 2004 willen we graag gebruik maken, niet alleen om u onze (late) nieuwjaarswensen toe te sturen, maar ook om wat nieuws te vertellen over en uit onze heemkundekring. Op die manier willen wij onze leden nauwer betrekken bij zijn werking. Onze kring is wat de dorpen betreft 'grensoverschrijdend'. Hij verenigt op dit ogenblik zo'n 350 inwonende gezinnen uit Ravels, Weelde en Poppel, maar ook uitgeweken medeburgers uit andere gemeenten die graag op de hoogte willen blijven van wat zich in hun geliefde dorp van toen afspeelt. En wij stellen tot ons groot genoegen vast, dat wij een zeer trouw ledenbestand hebben. Om het voor iedereen nog aangenamer te maken zullen wij dus in de toekomst altijd een beetje ruimte voorzien voor mededelingen.

Erebestuursleden

Het bestuur van onze kring heeft beslist om twee gewezen bestuursleden het erebestuurslidmaatschap aan te bieden. Beiden zijn na jaren-

lange actieve inzet wegens hun leeftijd uit het bestuur getreden. Het betreft hier **Adriaan Van Gils** en **Leo van den Berk**. Over beiden is in onze aflevering nr. 29 van september 2003 uitgebreid geschreven. Om onze dankbaarheid te betuigen voor al wat zij in het bestuur en voor de kring hebben gepresteerd, hebben wij hun tijdens onze algemene vergadering van 23 januari 2004 dit ere-lidenschap toegekend. Nogmaals een dikke proficiat en dank voor beiden.

Lay-out tijdschrift

Het zal onze trouwe lezers opvallen, dat met dit nummer een nieuwe vormgeving haar intrede doet. Af en toe de zeilen naar de wind zetten is immers een goed principe. Het bestuur van onze kring hoopt hiermee de aantrekkelijkheid van zijn werking mede te ondersteunen. Wij hopen dat de nieuwe look u bevalt. Mocht dat niet het geval zijn en/of mocht u in dat verband, maar ook in verband met de inhoud trouwens, bedenkingen, voorstellen of opmerkingen hebben, dan vernemen wij dat graag van u. Wij gaan er namelijk van uit, dat alle leden en hun meningen belangrijk zijn!

Inhoud tijdschrift

Maar, er is niet alleen de vormgeving. Ook in verband met de voorbereiding van de teksten is er een grondige wijziging doorgevoerd. De redactie van De Drie Goddelijke Deugden bestaat voortaan uit zeven leden. Op die manier kunnen wij nog beter de vinger aan de pols houden. Het bestuur van de kring heeft een aantal jaren geleden bewust geopteerd voor het uitgeven van dit tijdschrift. Dat gebeurde nadat er reeds een aantal boeken (monografieën en één jaarboek) verschenen waren. Omdat wij met onze uitgaven wat dichters op de actualiteit zouden kunnen zitten, besloten wij dus om de overstap naar een tijdschrift te maken. Dat het geen sinecur is om vier keer per jaar zo'n blad vol te schrijven, zult u wel beseffen. Bovendien willen wij beslist het niveau ervan zo goed mogelijk afstemmen op de interesses van ons publiek. Uiteraard gaat dat met meerdere redactieleden vlotter dan met een beperkt groepje. Bovendien merken wij de jongste weken, dat ook niet-bestuursleden graag materiaal willen aanleveren.

Dat doet ons wel plezier. Wij zijn die 'aanbrengers' dan ook zeer dankbaar. En, hebt u dat zelf nog niet gedaan en hebt u een idee of een verhaal in het hoofd, neem dan ook eens contact met ons op.

De vele taken van de heemkundekring

Er is echter nog nieuws. Sedert geruime tijd is het werkgebied van de heemkundekring gestaag gaan groeien. Dat betekent dat het aantal taken van de bestuursleden ook sterk toeneemt. Het bestuur heeft daarover een grondig gewetensonderzoek gedaan en het hele pakket verantwoordelijkheden opnieuw bekeken en verdeeld onder de leden van het bestuur. Maar ook gewone leden zijn bereid gevonden om bepaalde taken op zich te nemen. Mern hoeft niet persé tot het bestuur te horen om verdienstelijk werk te verrichten. Wat wij wel hebben gedaan is, het aantal bestuursleden opvoeren tot 15. Het werk moet dus zoveel mogelijk verdeeld worden. Wij hopen dat de gekozen weg een werkzame weg zal zijn. Ook hier zijn voorstellen, aanbiedingen en meningen bij de bestuursleden welkom.

Het lidmaatschap

Nu we toch bezig zijn, kan nog een andere nieuwigheid er wel bij. Wij ervaren elk jaar dat zich moeilijkheden voordoen in verband met ons systeem om het lidmaatschap te vernieuwen in het midden van de zomer. Wij dachten dat het veel eenvoudiger zou zijn, als we het lidmaatschapsjaar zouden laten samenvallen met het burgerlijk jaar.

Omdat in september 1996 het eerste nummer van ons tijdschrift verscheen, beslisten wij toen om het lidmaatschap te laten lopen van september tot augustus. Toen hebben wij een half jaar cadeau gedaan en dus zonder betaald lidmaatschap gewerkt. Nu is het bestuur van oordeel dat het eenvoudiger is om de hernieuwing van het lidmaatschap te organiseren per 1 januari. Dat betekent dat wij in juni zullen moeten vragen anderhalf jaar lidgeld te betalen, want in het overbruggingshalfjaar zitten dan twee nummers van ons tijdschrift en die produceren kost natuurlijk geld. Maar zover zijn we op dit ogenblik nog niet. Wij komen daar later wel op terug.

Ons museum

Inmiddels is in de gemeente het besluit gevallen om het pand-Dickens niet te restaureren wat door Monumenten en Landschappen wél, was gevraagd. De kosten daarvan zouden te hoog oplopen. Berichten daarover hebben trouwens de pers al gehaald. Daarin kon u ook al lezen, dat het Schepencollege voorstelt om het fraaie gemeentehuis van Poppel ter beschikking te stellen voor het inrichten van ons gemeentelijk museum. Het is natuurlijk wat de vorm betreft het meest gepaste gebouw dat onze drie dorpen kunnen bieden. De ruimte zal daar zeker ook niet onbeperkt zijn. Maar goed, het bestuur is niet ontevreden met dit voorstel. Wél wachten wij de dag af, waarop het OCMW naar zijn nieuw gebouw vertrekt om de ruimte eens grondig te kunnen opnemen.

Schenken aan ons museum

De laatste tijd hebben wij er een gewoonte van gemaakt om in ons blad lijstjes te laten verschijnen van de binnengekomen schenkingen aan ons museum. Wij juichen het toe dat zoveel mensen, leden en zelfs niet-leden, voor de toekomst waardevolle stukken aan ons museum schenken. Een vereniging als de onze is er om te werken voor het algemeen belang. Dat is ook de doelstelling van ons museum. Liever dan interessante stukken te zien verdwijnen in privé-verzamelingen, willen wij ze definitief voor de gemeenschap reserveren. Overigens ligt dat tevens in de lijn van bijvoorbeeld de medewerking van al onze bestuursleden. Het werk dat zij verrichten voor de kring en de tijd die zij ervoor spenderen zijn volstrekt belangrijk. Het is een boeiende hobby voor hen en dat moet het ook blijven. Die idee wensen wij met het bestuur ook over te dragen naar onze hele gemeenschap. Als u dus interessante documenten of voorwerpen hebt, neem dan contact op met ons. Het is belangrijk om ze voor alle belangstellenden van ons nageslacht te bewaren. En dat doen wij dan ook.

Weelde, Toen en Nu

Nog steeds bellen diverse mensen ons geregeld op met de vraag of zij nog een exemplaar kunnen

kopen van het boek *WEELDE, TOEN EN NU* (654 blz.) dat onze kring in 1982 heeft uitgegeven. Wij kunnen deze mensen al lang niet meer helpen, want het is reeds sedert 1983 uitverkocht. Wegens het toenmalige faillissement van de drukker hebben wij er later geen herdruk meer van kunnen laten maken. Mocht er toevallig bij onze leden of kennissen van onze leden nog een exemplaar liggen dat niet meer dienstig is, vragen wij hen met de voorzitter contact op te nemen. Als de staat van het boek het toelaat, willen wij er graag een vergoeding voor betalen.

Actie oude jaargangen

In mei 2003 hebben wij ten gerieve van later aangesloten leden een actie voorgesteld met de eerste 20 nummers van ons tijdschrift. Bedoeling was om hen die niet over alle afleveringen beschikten, de kans te geven hun collectie te vervolledigen. Die actie liep af op 31 oktober 2003. Velen hebben daarvan reeds gebruik gemaakt. Nu alweer een nieuw werkjaar is ingezet en wij een aantal nieuwe leden mochten begroeten, willen wij de actie nogmaals openen. *Voor alwie het interesseert bieden wij aan:*

- de eerste 20 afleveringen en 1 ex. van het boek 'De Drie van het Noorden': **25 euro**;
- een jaargang van de eerste 5 jaargangen: **6 euro** ;
- een los nummer uit de eerste 5 jaargangen: **1,75 euro** ;
- een ex. van het boek De Drie van het Noorden apart: **2,50 euro**.
- Ook onze mooie verjaardagskalender kunt u nog bestellen voor **6 euro** per ex.

Noteer a.u.b. duidelijk wat u juist wil ontvangen. De thuisbezorging gebeurt in Ravels, Weelde en Poppel **gratis**. Andere bestellers betalen **2 euro verzendingskosten**. U kunt bestellen per brief, via e-mail (L.woestenburg@belgacom.net) of telefonisch. De bestelling wordt uitgevoerd nadat het verschuldigde bedrag is overgeschreven op onze rekening nr. 773-3522204-67. *Ziezo, dat zijn enkele berichten uit de 'keuken' van onze vereniging. Wij wensen u met onderhavig nummer van ons tijdschrift veel leesplezier en zeggen 'tot een volgende keer'.*

as de maanden september, oktober en
ber (2003) ontvangen aanwinsten voor
useum

n:

Aramits, dr. Ed Brok, uitgegeven door de
Heemkundekring van Goirle
Goirle 1940-1945, ook een uitgave van de
heemkundekring van Goirle

iksvorwerpen:

Een handbediend korenmolentje
Een koperen carbuurlantaarn voor een fiets
Een snoepjesdoos "Haagse hopjes"
Een persje voor het volspuiten van gevulde
gebakjes
Een primitief apparaat voor slecht horen-
den

ionalia:

Een wandtekst met een reeks geboden, in
kader achter glas

Sierelementen:

- Tien pentekeningen over Poppel, door F. Staes
- Vier sets van 12 glasfoto's over personen en met dorpszichten uit onze gemeente
- Een beeld van een Romeinse wagenmenner

Administratieve stukken:

- Een kleine agenda uit 1937 met daarin reeksen oorlogszegels (W.O.II) gekleefd
- Een bronzen gemeentzegel van de gemeente Poppel

Gedachtenisprentjes (doodsprentjes):

- Een privé-verzameling doodsprentjes uit Poppel
- Een andere verzameling doodsprentjes, ook uit Poppel
- Lege klasseermappen voor gedachtenisprentjes

Foto's:

- Een familiale fotoalbum van de familie Brok-Stadts uit Poppel

Kleding:

- Twee zwarte met kant afgewerkte pelerines
- Een witte schort met kanten afwerking
- Een wit communiekleedje met kanten afwerking
- Een zwarte sierhalsboord voor dames

Varia:

- Een stuk van een valscherf waarmee een Engelse of Amerikaanse piloot in het Moleneinde neerkwam tijdens de oorlog.

Het bestuur van de heemkundekring is bijzonder opgezet met zoveel schenkingen. Het dankt de attentvolle schenkers van harte.

Ons Museum

Tijdschrift 'De Drie Goddelijke Deugden'
Afgiftekantoor: 2380 Ravels1
Redactie, samenstelling en lay-out:
Marc Vermeeren,
De Meerkens 10, 2382 Poppel

Verschijnt 3-maandelijks
Verantwoordelijke uitgever:
Laurent Woestenburg,
Beatrijs v. Nazarethln. 2, 2382 Poppel